

Socialförvaltningen
Tjänsteskrivelse till socialnämnden

Datum:
2023-03-10

Diarienummer:
SCN-2023-00102

Handläggare:
Johanna Trost

Yttrande gällande kommunrevisionens granskning av kommunens arbete med trygghetsskapande åtgärder

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar

1. **att** godkänna yttrande till kommunrevisionen enligt bilaga 1, samt
2. **att** omedelbart justera beslutet.

Ärendet

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun genomfört en granskning av kommunens trygghetsskapande arbete i stadsdelen Gottsunda. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022.

Beredning

Ärendet har beretts inom socialförvaltningen. Samordning har skett med utbildningsförvaltningen, kommunstyrelsen och Uppsalahem.

Föredragning

Syftet med granskningen var att bedöma om kommunstyrelsen, nämnder och bolag säkerställer ett ändamålsenligt trygghetsskapande arbete i Gottsunda. Socialnämnden bedöms inte helt bedriva ett ändamålsenligt arbete med trygghetsskapande åtgärder i Gottsunda. Granskningen visar att kommunens samordning av trygghetsskapande åtgärder inom hela kommunens område samt i Gottsunda specifikt har utvecklats under de senaste åren, med anledning av bland annat de två handlingsplanerna för Gottsundaområdet samt kommunövergripande program för trygghet, säkerhet och brottsförebyggande arbete. Granskningen visar dock att det finns en viss otydlighet kopplat till var ansvaret för samordning av det trygghetsskapande området ligger,

särskilt kopplat till Gottsundaområdet. Granskningen visar också på ett behov av ökad samverkan med framför allt näringslivet kopplat till trygghetsfrågor i Gottsundaområdet. Det behövs även definieras en process för hur lärdomar från områdesarbete dokumenteras och överförs inom kommunkoncernen. Utifrån granskningen lämnar revisionen sex olika rekommendationer till kommunstyrelsen nämnder och bolag. Socialnämnden berörs direkt av följande två rekommendationer.

- Stärk samverkan och det trygghetsskapande arbetet vad gäller otrygghetsskapande beteenden och händelser på sociala medier med särskilt fokus för barn och unga. Frågan om stärkt samarbete kommer att lyftas i styrgruppen för SSPF.
- Förtydliga rollen för de socialarbetare som arbetar i skolan som ett led i att möjliggöra för dessa att i samverkan mellan skola och socialtjänst arbeta än närmare och mer relationsskapande med barn/ungdomar och deras vårdnadshavare. Åtgärder för att tydliggöra rollerna har gjorts sedan revisionen skedde varför det anses att rekommendation är genomförd.

Barnkonsekvensanalys

Ärendet berör barn i högsta grad, det revisionen belyser berör barns trygghet och säkerhet i samhället i stort. Socialarbetare i skolan arbetar relationsskapande med olika aktörer för att upptäcka ungdomar som är i riskzonen för till exempel kriminalitet eller social utsatthet och detta möjliggör att insatser sätts in tidigare. Stärks samverkan och tydligheten i uppdraget så kan fler barn/ungdomar få den möjligheten i ett tidigare skede.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet har inga ekonomiska konsekvenser.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse, daterad 10 mars 2023.
- Yttrande till kommunrevisorerna, bilaga 1.
- Kommunrevisionens granskningsrapport, bilaga 2.

Socialförvaltningen

Tomas Odin
Förvaltningsdirektör

Socialnämnden
Yttrande

Datum:
2023-04-05

Diarienummer:
SCN-2023-00102

Handläggare:
Johanna Trost

Kommunrevisionen Uppsala kommun
kommunrevisionen@ uppsala.se
lena.salomon@pwc.com

Yttrande över kommunrevisionens granskning av kommunens arbete med trygghetsskapande åtgärder

Socialnämnden (nedan nämnden) har förelagts av kommunens revisorer att yttra sig över granskning av kommunens arbete med trygghetsskapande åtgärder. Syftet med granskningen var att bedöma om kommunstyrelsen, nämnder och bolag säkerställer ett ändamålsenligt trygghetsskapande arbete i Gottsunda. Kommunen bedöms inte helt bedriva ett ändamålsenligt arbete med trygghetsskapande åtgärder i Gottsunda. Rekommendationerna för nämndens räkning är framför allt att stärka samverkan gällande händelser på sociala medier och förtydliga rollen socialarbetare i skolan. Utöver detta deltar nämnden den samverkan som samordnas av andra aktörer inom kommunen.

Stärka samverkan gällande händelser på sociala medier

I rapporten konstateras det att samverkan och det trygghetsskapande arbetet vad gäller otrygghetsskapande beteenden och händelser på sociala medier med särskilt fokus på unga behöver stärkas. Nämnden arbetar i nära samarbete med skola, fritid och polis runt information om trygghetsskapande åtgärder. Hanteringen av kränkningar och otrygghetsskapande beteende på sociala medier ingår i det arbete ungdomsjourens personal gör, i samarbete med skola, fritid och polis, mot diskriminering och kränkande behandling. Nämnden ser dock positivt på en ökad samverkan vad gäller barn och ungdomars trygghet på sociala medier, då barn och ungdomar är aktiva där alla timmar på dygnet. Nämnden ser att frågan om trygghet på sociala medier kan lyftas inom redan etablerade samverkansforum som finns i Gottsunda, såsom SSPF, SSPF junior, områdesgruppen, samt Allaktivitetshuset. Ungdomsjouren kommer att ansvara för att frågan lyfts i styrgruppen för SSPF vid kommande möten.

Förtydliga rollen socialarbetare i skolan

I rapporten konstateras det att nämnden behöver förtydliga rollen för de socialarbetare som arbetar i skolan som ett led i att möjliggöra för dessa att i samverkan mellan skola och socialtjänst arbeta än närmare och mer relationsskapande med barn/ungdomar och deras vårdnadshavare. Nämnden anser att det finns en tydlig beskrivning gällande rollen som socialarbetare i skolan. Informationen om socialarbetare i skolan har stärkts, ansvarig chef har i början av mars 2023 haft möten med rektorer och skolområdeschefer för samtliga skolor som har socialarbetare i skolan för att förtydliga samarbetet mellan socialarbetare och skola samt tydliggjort socialarbetarens roll för skolan. Ett uppföljande möte med samma målgrupp är inplanerat till slutet av vårterminen 2023. Informationen har förtydligats på kommunens hemsida. Socialnämnden anser därför att Kommunrevisionens rekommendation är genomförd.

Uppsala som ovan

Hanna Victoria Mörck
Ordförande

Lotta von Wowern
Nämndsekreterare

Granskning av kommunens arbete med trygghetsskapande åtgärder

Uppsala kommuns revisorer

Januari 2023

Fredrik Birkeland

Annie Wattman

Henrik Fagerlind, certifierad kommunal revisor

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Inledning	4
Bakgrund	4
Syfte och revisionsfrågor	5
Revisionskriterier	5
Avgränsning	5
Metod	5
Analys av extern data	8
Upplevd trygghet i Uppsala och Gottsunda	8
Iakttagelser och bedömningar	13
Aktivt trygghetsskapande arbete	13
Samordning av trygghetsskapande åtgärder	20
Samverkan mellan kommun och externa aktörer i det trygghetsskapande arbetet	23
Uppföljning och utvärdering	29
Dokumentation och användning av lärdomar och erfarenheter	32
Revisionell bedömning och rekommendationer	35
Revisionell bedömning	35
Bedömningar mot revisionsfrågor	35
Rekommendationer	36
Bilaga 1 - Förteckning över granskad dokumentation	38
Bilaga 2 - Förteckning över källor för extern analys	39

Sammanfattning

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun har PwC genomfört en granskning av kommunens trygghetsskapande arbete i stadsdelen Gottsunda. Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen, nämnder och bolag säkerställer ett ändamålsenligt trygghetsskapande arbete i Gottsunda.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att det **inte helt** bedrivs ett ändamålsenligt arbete med trygghetsskapande åtgärder i Gottsunda.

- Vi ser att det bedrivs ett aktivt arbete med trygghetsskapande åtgärder i Gottsunda utifrån framtagna handlingsplaner och att tillräckliga uppföljningar görs.
- Det finns i stora delar en fungerande samordning av arbetet och samverkan med andra aktörer, men vi ser att samordningen kan tydliggöras och att samverkan kan utvecklas med till exempel näringslivet.
- Vi ser att kommunen kan ha ett större fokus på internet och otrygghetsskapande beteenden på sociala medier, med åtgärder som till exempel digitala trygghetsvandringar och närvaro på sociala medier där barn och unga rör sig.
- Slutligen ser vi att kommunen kan utveckla en systematisk process för hur lärdomar från områdesarbetet dokumenteras och överförs inom kommunkoncernen. Genom att skapa en systematisk process kan det säkerställas att samtliga lärdomar och erfarenheter från det områdesbaserade arbetet används och sprids till andra områden.

Nedan redovisas bedömningen för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar, se respektive revisionsfråga i rapporten.

Revisionsfrågor	Bedömning	
Bedrivs ett aktivt arbete med trygghetsskapande åtgärder i Gottsunda utifrån framtagna handlingsplaner?	Ja	
Finns en fungerande samordning av kommunens arbete med trygghetsskapande åtgärder i Gottsunda?	Delvis	
Finns en fungerande samverkan mellan styrelse, nämnder och kommunala bolag och Polismyndigheten och andra relevanta aktörer?	Delvis	

Revisionsfrågor	Bedömning
Genomförs tillräckliga uppföljningar av arbetet med trygghetsskapande åtgärder i syfte att säkerställa att de får önskvärd effekt?	Ja
Har lärdomar och erfarenheter från arbetet med handlingsplan Gottsunda samlats och använts i kommunens trygghetsskapande arbete i andra områden? Hur återförs lärdomar från andra områden till Gottsunda?	Delvis

Rekommendationer

Utifrån de iakttagelser och bedömningar vi har gjort i denna granskning lämnar vi följande rekommendationer:

- Genomför en översyn av samverkansgrupper samt samordningsgrupper/funktioner för att säkerställa en tydlighet i samordningen av områdesbaserade respektive kommunkoncerngemensamma insatser samt säkerställa en tydlighet i uppdrag, roll och ansvar.
- Undersök möjligheterna till att omvandla den nuvarande fastighetsägarföreningen i Gottsundaområdet till samverkansmodellen BID (Business Improvement District) i syfte att fördjupa och utveckla samverkan mellan kommunen och fastighetsägare samt undersök möjligheten till att stärka samverkan med näringsidkare i Gottsundaområdet.
- Stärk samverkan och det trygghetsskapande arbetet vad gäller otrygghetsskapande beteenden och händelser på sociala medier med särskilt fokus på barn och unga.
- Säkerställ att samtliga nämnder och bolag har framtagna indikatorer kopplat till handlingsplanen för Gottsundaområdet 2021-2030 i syfte att möjliggöra för uppföljning av det trygghetsskapande arbetet i Gottsundaområdet.
- Ta fram en systematiserad process för att dokumentera och överföra lärdomar från områdesbaserade insatser och åtgärder för att säkerställa att lärdomar från områdesarbete samlas och används i kommunens trygghetsskapande arbete i andra områden.
- Förtydliga rollen för de socialarbetare som arbetar i skolan som ett led i att möjliggöra för dessa att i samverkan mellan skola och socialtjänst arbeta än närmare och mer relationsskapande med barn/ ungdomar och deras vårdnadshavare.

Inledning

Bakgrund

Under åren 2022-2024 står tryggheten i fokus i Uppsala kommun. Det uttrycks av fullmäktige i mål och budget bland annat att tryggheten ska öka och att alla ska känna att de tryggt kan vistas i stadskärnan. Kommunfullmäktiges inriktningsmål två lyder: *Uppsala ska vara tryggt och attraktivt att leva, verka och vistas i*. Det framgår att målet är att Uppsala inte ska ha någon utsatt stadsdel, där ett starkt områdesarbete förebygger och förhindrar social oro. Insatser för att bekämpa kriminaliteten ska kombineras med förebyggande åtgärder som ger resultat. Kommunen ska fortsätta utveckla samarbetet med polisen för ökad trygghet. Samtidigt visar uppföljning av fullmäktigemålet att det endast delvis bedöms vara uppfyllt när 2021 summeras. I revisorernas granskning av näringslivsarbetet framkommer att företagares negativa syn på tryggheten i kommunen inverkar menligt på deras uppfattning av företagsklimatet.

Vidare genomförde Uppsala kommuns revisorer en granskning av det förebyggande arbetet bland unga för att minska våld och kriminalitet under år 2019/2020.

Granskningen visade att kommunen i huvudsak har en fungerande samverkan och samordning med externa aktörer, men att samarbetet med bland annat fastighetsägare och föräldrar behöver stärkas. Vidare gjordes bedömningen att berörda verksamheter bör ta tillvara den potential som finns för samarbete med bland annat etniska föreningar.

Kommunfullmäktige beslutade redan 2018 om en Policy för trygghet och säkerhet, och det finns ett aktuellt program för trygghet, säkerhet och brottsförebyggande arbete. Därtill finns särskilda handlingsplaner för insatser i särskilt utsatta stadsdelar, till exempel Gottsunda. Även i Gränby genomförs ett riktat arbete som nyligen utvärderats.

Det arbete kommunkoncernen bedriver för att uppnå sina målsättningar fordrar samverkan, inom koncernen likväl som med till exempel civilsamhällets aktörer och myndigheter som polisen. Samverkan med lokalpolisområde Uppsala-Knivsta finns formaliserat i en särskild överenskommelse. Samverkan mellan kommun och polis sker bland annat inom ramen för Fokus Gottsunda, en samverkanssatsning mot den organiserade brottsligheten tillsammans med polisen och Brottsförebyggande Rådet (BRÅ).

Enligt Polismyndigheten (2021-12-01) är Gottsunda i Uppsala kommun ett särskilt utsatt område. Polismyndigheten definierar ett särskilt utsatt område som ett geografiskt avgränsat område som kännetecknas av en allmän obenägenhet att delta i rättsprocessen. Det kan även förekomma systematiska hot och våldshandlingar mot vittnen, målsägare och anmälare i området. Situationen i området innebär att det är svårt eller nästintill omöjligt för polisen att fullfölja sitt uppdrag, vilket kräver regelmässig anpassning av arbetssätt eller utrustning. Många gånger har det skett en normalisering vilket lett till att varken polisen eller de boende reflekterar över det avvikande läget i området.

Ett särskilt utsatt område inbegriper även i viss mån:

- Parallella samhällsstrukturer
- Extremism, såsom systematiska kränkningar av religionsfriheten eller starkt fundamentalistiskt inflytande som begränsar människors fri- och rättigheter
- Personer som reser iväg för att delta i strid i konfliktområden
- En hög koncentration av kriminella

Inom ramen för revisionsplanen 2022 har revisorerna utifrån sin risk- och väsentlighetsanalys beslutat att genomföra en granskning av kommunens arbete med trygghetsskapande åtgärder med fokus på arbetet i särskilt utsatta stadsdelar.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen, nämnder och bolag säkerställer ett ändamålsenligt trygghetsskapande arbete i stadsdelen Gottsunda.

Revisionsfrågor:

1. Bedrivs ett aktivt arbete med trygghetsskapande åtgärder i Gottsunda utifrån framtagna handlingsplaner?
2. Finns en fungerande samordning av kommunens arbete med trygghetsskapande åtgärder i Gottsunda?
3. Finns en fungerande samverkan mellan styrelse, nämnder och kommunala bolag och Polismyndigheten och andra relevanta aktörer?
4. Genomförs tillräckliga uppföljningar av arbetet med trygghetsskapande åtgärder i syfte att säkerställa att de får önskvärd effekt?
5. Har lärdomar och erfarenheter från arbetet med handlingsplan Gottsunda samlats och använts i kommunens trygghetsskapande arbete i andra områden? Hur återförs lärdomar från andra områden till Gottsunda?

I granskningen och ovan nämnda revisionsfrågor beaktas särskilt skolans insatser för att förhindra nyrekrytering till kriminalitet.

Revisionskriterier

Revisionskriterierna utgörs av:

- Kommunallag
- Kommunfullmäktiges mål samt lokalt styrande dokument inom området, såsom handlingsplan för Gottsundaområdet.

Avgränsning

Granskningen avgränsas till att omfatta stadsdelen Gottsunda, som Polismyndigheten klassificerat som ett särskilt utsatt område.

Metod

Granskningen har genomförts genom en enkätstudie, intervjuer, analys av externa datakällor, studiebesök samt dokumentstudier av styrdokument och uppföljningsdokument.

Enkätstudien genomfördes med hjälp av ett webbaserat enkätverktyg. Respondenterna utgjordes av externa deltagare i Stora områdesgruppen, vilka representerar aktörer som föreningar, religiösa samfund samt fastighetsägare aktiva i Gottsundaområdet. Enkäten genomfördes fullständigt av 18 personer motsvarande 44 procent av tillfrågade. Enkäten skickades ut den 7 november 2022. Påminnelser skickades ut den 14 november 2022 respektive 21 november 2022.

Inom ramen för granskningen har följande funktioner intervjuats:

Kommunövergripande

- Kommunstyrelsens ordförande - Kommunstyrelsen
- Säkerhetschef - Kommunledningskontoret
- Utvecklingsledare - Hållbarhetsavdelningen, kommunledningskontoret
- Utvecklingsledare - Enheten för trygghet, brottsförebyggande och säkerhet, kommunledningskontoret
- Projektledare stadsutveckling - Mark- och exploateringsavdelningen, stadsbyggnadsförvaltningen

Socialförvaltningen

- Enhetschef - Uppsala Ungdomsjour, socialförvaltningen
- Enhetschef - Barn- och ungdomsenhet 1, socialförvaltningen

Kulturförvaltningen

- Enhetschef - Uppsala bibliotek
- Verksamhetsledare - Gottsunda kulturhus, Uppsala bibliotek

Utbildningsförvaltningen

- Rektor - Gottsundaskolan
- Rektor - Treklängens skola
- Rektor - Valsätraskolan
- Rektor - Växthusets skola

Polis

- Tf. lokalpolisområdeschef Uppsala-Knivsta - Polismyndigheten
- Polis Lokalpolisområde Uppsala-Knivsta - Polismyndigheten

Uppsalahem AB

- Säkerhetsansvarig - Uppsalahem AB
- Fastighetschef - Uppsalahem AB

De intervjuade har haft möjlighet att sakgranska innehållet i rapporten.

Vi har inom ramen för förstudien tagit del av dokument i form av bland annat styrdokument, handlingsplaner och uppföljningsmaterial. För fullständig lista över insamlade dokument, se bilaga 1. De externa källor som använts är Brottsförebyggande Rådets (BRÅ) nationella trygghetsundersökning och statistikdatabas över anmälda brott

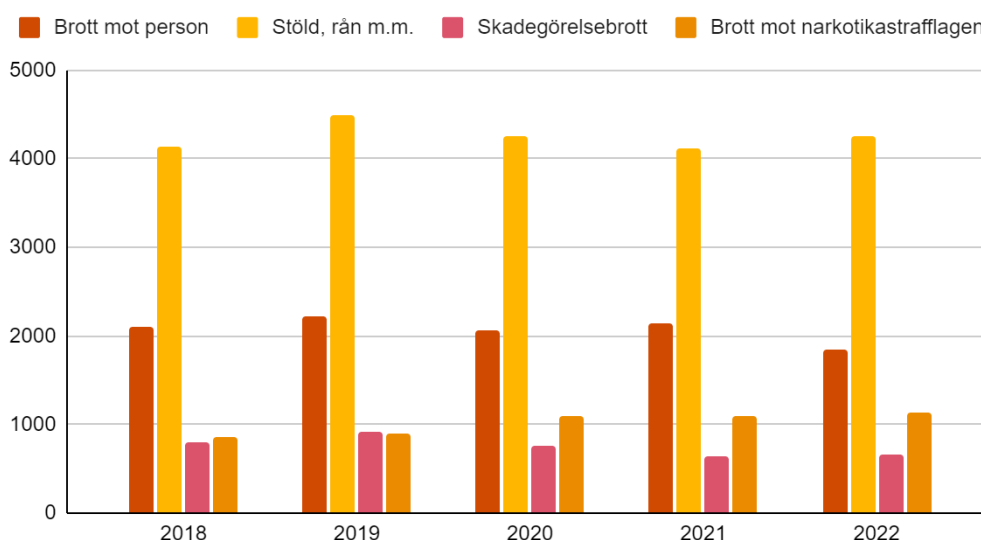
samt Statistiska Centralbyråns (SCB) trygghetsmätning, se bilaga 2. Inom ramen för granskningen genomfördes även ett studiebesök på plats i Gottsunda tillsammans med kommunkoncernens tjänstepersoner, representant från Polismyndigheten samt de förtroendevalda revisorerna.

Analys av extern data

Upplevd trygghet i Uppsala och Gottsunda

Brottsförebyggande Rådet (BRÅ) sammanställer statistik över anmälda brott i statistikdatabasen över anmälda brott. I figur 1 återfinns en sammanställning över anmälda brott per 100 000 invånare inom ett antal brottskategorier år 2018 till år 2022¹. Av figur 1 framgår att antalet anmälda brott inom kategorin stöld, rån m.m. förhåller sig relativt stabil över tid. Av figur 1 framgår en minskning av antalet anmälda brott inom kategorierna brott mot person samt skadegörelsebrott under den undersökta tidsramen. Av figur 1 framgår även en ökning av antalet anmälda brott mot narkotikastrafflagen. En ökning i antalet anmälda brott kan bero på att ett ökat antal brott begås, men kan också vara resultatet av en ökad anmälningsbenägenhet. Likväl kan en minskning i antalet anmälda brott även förstås som att anmälningsbenägenheten minskat, snarare än att antal begådda brott minskat. Därmed påverkas statistiken inte enbart av begångna brott, utan även av aspekter som tystnadskultur samt anmälningsbenägenhet.

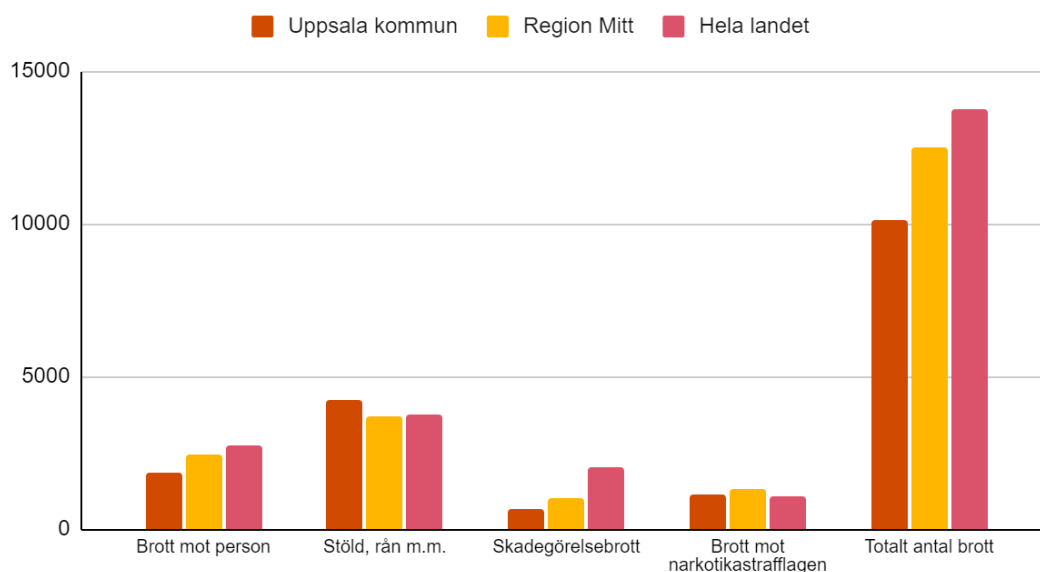
Figur 1: Antal anmälda brott per 100 000 invånare 2018-2022 - Uppsala kommun

Av figur 2 framgår hur antal anmälda brott inom ett antal brottskategorier i Uppsala kommun ställer sig gentemot antalet anmälda brott i Region Uppsala respektive landet som helhet. Av figur 2 framgår att det i Uppsala kommun anmäldes färre brott än i Region Mitt samt landet som helhet i kategorierna brott mot person samt skadegörelsebrott. Vidare framgår det att den totala mängden anmälda brott per 100 000 invånare är lägre i Uppsala kommun jämfört med både Region Mitt samt landet som helhet. Av figur 1 framgår att det anmäldes fler brott i kategorin stöld, rån m.m. per 100 000 invånare i Uppsala kommun, jämfört med de andra två geografiska områdena. Vidare framgår att det i Uppsala kommun anmäldes färre brott mot narkotikastrafflagen per 100 000 invånare än i Region Mitt år 2022.

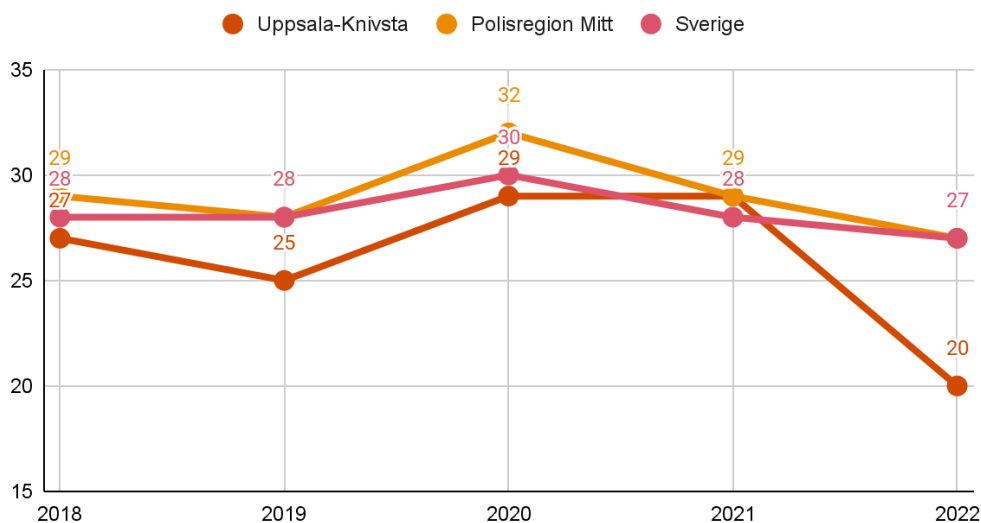
¹ Observera att siffrorna för år 2022 är preliminära.

Figur 2: Antal anmälda brott per 100 000 invånare 2022 - Uppsala kommun, Region Mitt samt hela landet

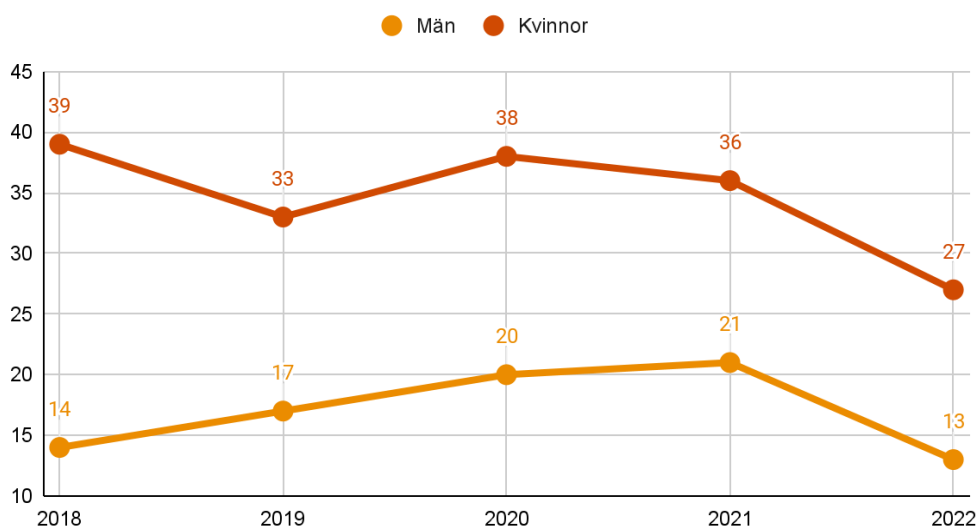
Av Brottsförebyggande Rådets Nationella Trygghetsundersökning (BRÅ NTU) som genomförs varje år framgår att andelen personer i lokalpolisområde Uppsala-Knivsta som upplever otrygghet under kvällstid i det egna bostadsområdet minskat från 27 procent år 2018 till 20 procent år 2022, där den största minskningen återfinns mellan år 2021 och 2022. Av figur 3 framgår att i Sverige som helhet har andelen som upplever otrygghet varit mer konstant, då andelen som upplevt otrygghet endast skiftat mellan 27 och 29 procent under de senaste fem åren. Generellt framgår att en lägre andel boende i lokalpolisområde Uppsala-Knivsta upplever otrygghet under kvällstid i det egna bostadsområde jämfört med landet som helhet samt polisregion Mitt år 2022.

Figur 3: Andel invånare (%) som upplever otrygghet vid utevistelse sent på kvällen i det egna bostadsområdet (Källa: BRÅ NTU).

För boende i lokalpolisområde Uppsala-Knivsta framgår att en större andel kvinnor än män upplever otrygghet när de vistas i det egna bostadsområdet under kvällstid. Denna observation ter sig stabil över tid. I enlighet med figur 3 framgår det att andelen män och kvinnor som upplever otrygghet i Uppsalaområdet har minskat mellan år 2021 och 2022, vilket tyder på en positiv utveckling kopplat till den upplevda tryggheten i bostadsområden inom lokalpolisområde Uppsala-Knivsta. Denna positiva utveckling går dock inte att utläsa över en längre tid, då det till exempel framgår av figur 4 att både andelen män och kvinnor som upplevt otrygghet i det egna bostadsområdet ökade mellan år 2019 och 2020.

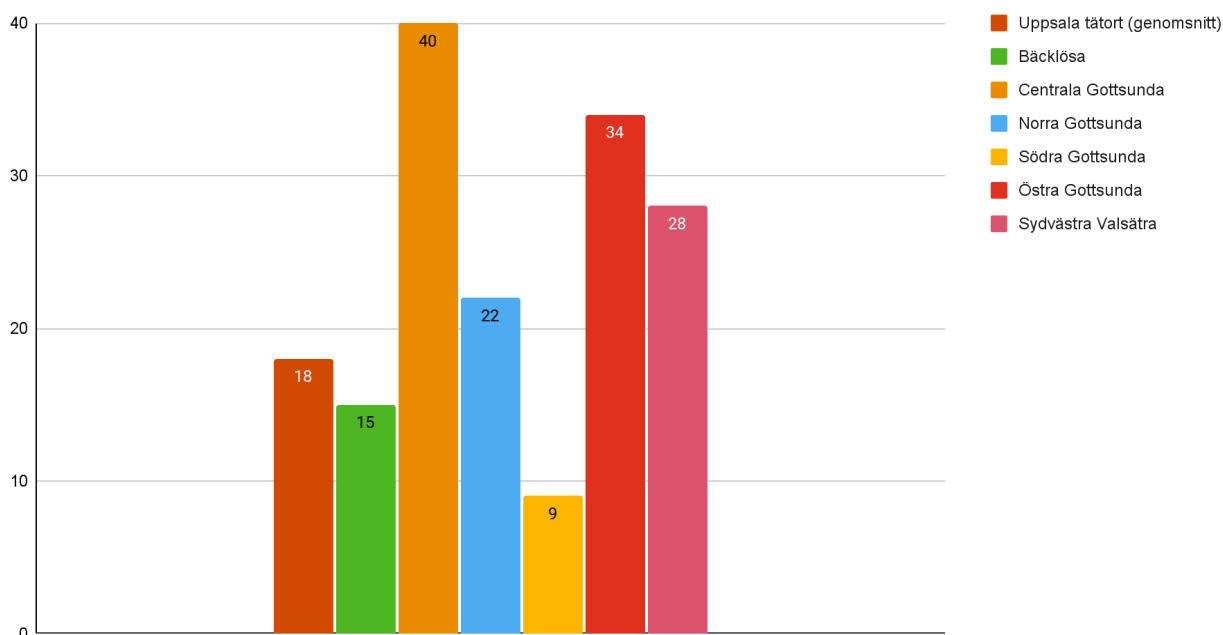
Figur 4: Andel invånare (%) som upplever otrygghet vid vistelse på kvällen i det egna bostadsområdet i lokalpolisområde Uppsala-Knivsta (Källa: BRÅ NTU).

På uppdrag av Uppsala kommun har Statistiska Centralbyrån (SCB) under 2017/2018 samt 2020/2021 genomfört trygghetsmätningar i Uppsala kommun. Under trygghetsmätningen 2020/2021 svarade 4 600 invånare i kommunen på en enkät innehållandes frågor om bland annat den upplevda tryggheten i bostadsområdet, upplevda problem i bostadsområdet samt förtroende gentemot andra boende och offentliga aktörer verksamma inom bostadsområdet. Trygghetsmätningen genomfördes i 75 bostadsområden inom Uppsala kommun.

Av trygghetsmätningen som genomfördes år 2020/2021 framgår att den största problematiken kopplat till minskad rörlighet till följd av upplevd otrygghet i det egna bostadsområdet återfinns i centrala Gottsunda, östra Gottsunda samt sydvästra Valsätra. I alla dessa områden är andelen som någon gång undvikit utevistelse kvällstid på grund av upplevd otrygghet högre än i Uppsala tätort som helhet. I både Bäcklösa och södra Gottsunda är andelen människor som undvikit utevistelse kvällstid lägre än i Uppsala tätort som helhet, vilket tyder på en större upplevd trygghet i dessa områden.

Figur 5: Andel invånare (%) som ganska eller mycket ofta avstått från utevistelse kvällstid på grund av upplevd otrygghet i det egna bostadsområdet 2020/2021 (Källa: SCB Trygghetsmätning 2020/2021)

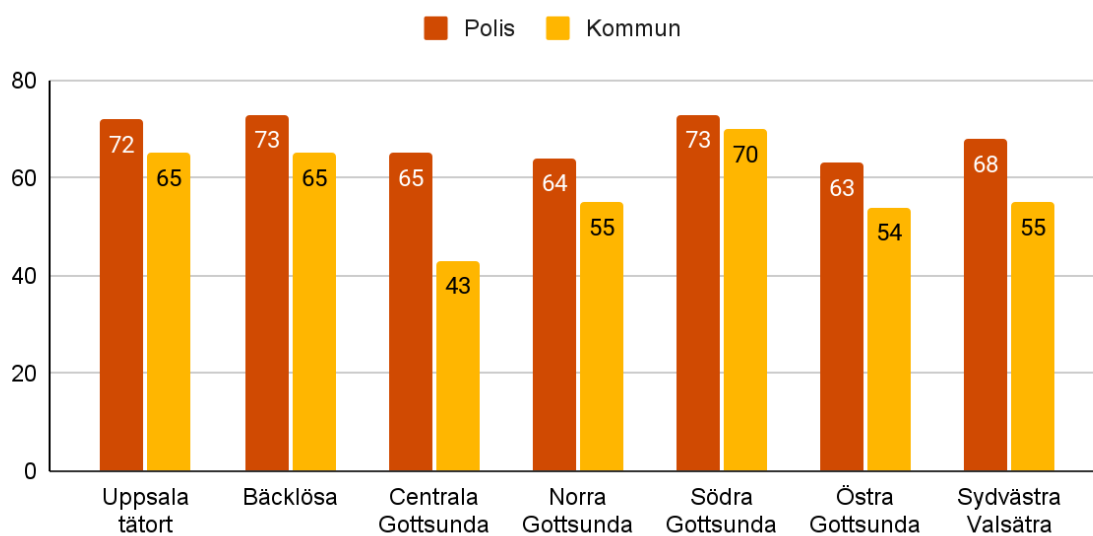

I SCB:s trygghetsmätning ingår frågor om huruvida boende upplever att offentliga aktörer som polis, brandkår och kommunen vidtar tillräckliga åtgärder för att det egna bostadsområdet ska kännas tryggt. Respondenterna fick möjlighet att svara i vilken grad de instämde med ett antal påståenden om huruvida de åtgärder som dessa aktörer vidtar ansågs tillräckliga. Av trygghetsmätningen genomförd 2020/2021 framgår att såväl polis som kommun åtnjöt ett högt förtroende hos invånarna i Uppsala och att förtroendet för polisens åtgärder var något högre än för kommunens. Detta genomsyrar även de olika bostadsområdena inom Gottsundaområdet, där det framgår att en högre

andel boenden känner förtroende för polisen och dess åtgärder än för kommunens områdesarbete i det egna bostadsområdet.

Nedbrutet på bostadsområden framgår det av figur 6 att en lägre andel boende i Gottsundaområdet känner förtroende för offentliga aktörer och dess insatser än i Uppsala tätort generellt, med undantag för Bäcklösa och södra Gottsunda. Det boendeområde som sticker ut mest är centrala Gottsunda, där andelen som känner ganska eller mycket högt förtroende för kommunens insatser i området är 43 procent.

Figur 6: Andel invånare som instämmer i ganska eller mycket hög grad i påståenden om polisen respektive kommunen gör tillräckligt för tryggheten i områden 2020/2021 (Källa: SCB Trygghetsmätning 2020/2021).

Sammanfattande iakttagelser

- Andelen personer som känner sig ganska eller mycket otrygga under utevistelse kvällstid i det egna bostadsområdet i lokalpolisområde Uppsala-Knivsta har minskat från år 2021 till år 2022, och ligger nu på en lägre nivå än för Sverige som helhet och Polisregion Mitt.
- Vid mätningen genomförd 2021 framgår att en större andel boende i Centrala och Södra Gottsunda samt Sydvästra Valsätra upplever otrygghet vid utevistelse i det egna bostadsområdet under kvällstid jämfört med genomsnittet för Uppsala tätort.
- Vid mätningen genomförd 2021 framgår att en lägre andel boende i Gottsundaområdet upplever att kommunen genomför tillräckliga åtgärder i området jämfört med Uppsala tätort som helhet. Det område där lägst andel boende upplever att kommunen gör tillräckliga åtgärder i området är Centrala Gottsunda.

Iakttagelser och bedömningar

Aktivt trygghetsskapande arbete

Bedrivs ett aktivt arbete med trygghetsskapande åtgärder i Gottsunda utifrån framtagna handlingsplaner?

Iakttagelser

Uppsala kommuns trygghetsskapande arbete i Gottsunda har under de senaste åren utgått från kommunfullmäktiges mål och budget, där trygghet lyfts fram som ett fokusområde. I Mål och Budget 2022 med plan 2023-2024 anges att trygghet är ett av fullmäktiges fyra fokusområden. Fullmäktige fastställde i augusti 2022 ett koncernövergripande Program för trygghet, säkerhet och brottsförebyggande arbete. Syftet med programmet är att utveckla kommunens arbete inom trygghet, säkerhet och att förebygga brott. I programdokumentet beskrivs att programmet syftar till att skapa förutsättningar för att bedriva ett systematiskt och långsiktigt arbete inom området och bidra till ökad samordning i arbetet.

Det trygghetsskapande arbetet i Gottsunda har under de senaste åren utgått från två av kommunstyrelsen beslutade handlingsplaner för Gottsundaområdet. Den första antogs år 2018 (Handlingsplan Gottsunda/Valsätra 2018-2020) och den nu gällande år 2021 (Handlingsplan för Gottsundaområdet 2021-2030). Handlingsplan för Gottsundaområdet 2021-2030 syftar till att etablera en långsiktig och bred samverkan mellan kommunen och verksamma aktörer i området. Samverkan ska öka förmågan att hantera svåra utmaningar och bidra till att olika insatser och processer tillsammans når bättre effekt.

Inom ramen för arbetet med handlingsplanerna har Uppsala kommunkoncern under de senaste åren genomfört en rad aktiviteter och insatser som ett led i att öka tryggheten och förebygga brott i Gottsundaområdet. Av den nu gällande handlingsplanen framgår att arbetet med handlingsplanen leds och samordnas av kommunstyrelsen samt att nämnder och bolagsstyrelser deltar i arbetet utifrån sina ansvarsområden. I intervjuer framgår att respektive nämnd, förvaltning, styrelse och bolag har till uppgift att inkorporera trygghet och trygghetsskapande aktiviteter i sin ordinarie verksamhet, i syfte att skapa ett långsiktigt hållbart trygghetsarbete inom kommunkoncernen generellt och verksamheter i Gottsundaområdet specifikt.

Handlingsplan för Gottsundaområdet

Kommunstyrelsen har de senaste åren antagit två handlingsplaner för trygghetsskapande arbete i Gottsundaområdet. Den första handlingsplanen, handlingsplan Gottsunda/Valsätra, antogs den 31 januari 2018 och syftade till att samordna det kort- och långsiktiga arbetet för ett socialt hållbart Gottsunda. Utgångspunkten för handlingsplanen var att förbättra samordningen mellan omedelbara beslut om åtgärder och det mer långsiktiga trygghetsarbetet genom att introducera nya arbetssätt för samordning av det kommunövergripande trygghetsskapande arbetet. De båda handlingsplanerna har dock ett bredare perspektiv än att enbart verka

trygghetsskapande, då båda syftat till att bland annat förbättra livsvillkoren för boende i Gottsundaområdet och skapa en socialt hållbar stadsdel. Handlingsplan Gottsunda/Valsätra innehöll såväl kortsiktiga mål till och med år 2020 samt långsiktiga mål till och med år 2030. Sammantaget syftade handlingsplanen och de föreslagna aktiviteterna till att uppnå följande fem mål inom fokusområdena hållbar livsmiljö, trygghet och trivsel, barn och ungas uppväxtvillkor, arbete samt delaktighet:

- Ökad attraktivitet att bo, verka och besöka Gottsundaområdet.
- Tryggheten i det offentliga rummet ska vara sådant att alla oavsett kön, ålder och bakgrund ska känna sig fria att röra sig överallt i Gottsunda och Valsätra alla tider på dygnet. Gottsunda ska vara borta från polisens lista över särskilt utsatta områden.
- Gottsundas alla barn, unga och elever ska klara sin utbildning och ha goda uppväxtvillkor i högre utsträckning.
- Gottsundas arbetskraftsdeltagande ska vara i nivå med övriga delar av kommunen. 2020 ska 300 nya anställningar skapats för långtidsarbetslösa boende i området.
- Gottsunda ska ha ett rikt föreningsliv. De som bor och verkar i Gottsunda ska vara delaktiga i frågor som rör dem.

Inom ramen för handlingsplan Gottsunda/Valsätra bröts dessa målområden ned i indikatorer för att följa utvecklingen inom respektive målområde. Inom ramen för samtliga målområden formulerades en lista över 89 aktiviteter som skulle genomföras under åren 2018-2020 av kommunkoncernen. Av slutrapporten för handlingsplan Gottsunda/Valsätra 2018-2020 framgår att handlingsplanen anses ha uppnått det huvudsakliga syftet att samordna kommunens insatser på kort sikt och lägga en grund för ett långsiktigt förbättringsarbete. Det framgår att en rad förflyttningar har gjorts kopplat till de antagna målen genom de aktiviteter som genomförts. Inom ramen för handlingsplanen skapades nya samverkansforum, såsom en samordningsgrupp för handlingsplanen. Även detta arbete lyfts fram som positivt i slutrapporten, som beskriver att samordningsgruppen varit ett välfungerande forum för informationsdelgivning och bidragit till en helhetssyn av det trygghetsskapande arbetet över verksamhetsgränserna.

16 juni 2021 antog kommunstyrelsen handlingsplan för Gottsundaområdet 2021-2030. Den nya handlingsplanen har sin utgångspunkt i lärdomar från den föregående handlingsplanen. Även denna handlingsplan syftar till att etablera en långsiktig och bred samverkan mellan kommunen och verksamma aktörer i området. Till skillnad från den tidigare handlingsplanen innehåller denna inga förutbestämda aktiviteter att genomföra under tidsperioden, utan istället formulerades övergripande mål för år 2025 respektive år 2030 som nämnder och bolagsstyrelser ska integrera i sina respektive verksamheter utifrån sina ansvarsområden. Följande mål formuleras i handlingsplanen:

2025:

- Gottsunda finns inte på polisens lista över utsatta områden.
- Stärka civilsamhället och ge bättre förutsättningar för föreningsverksamhet.

2030:

- Gottsunda, Valsätra och Bäcklösa är områden som lockar till inflyttning, besökare och etableringar.
- Boende i Gottsundaområdet vill och kan bo kvar i området.

- Barn och unga i Gottsundaområdet har goda uppväxtvillkor och hög framtidstro.

Av de genomförda intervjuerna framgår att den nuvarande handlingsplanen för Gottsundaområdet till stor del handlar om att förvalta den samverkan kring det trygghetsskapande arbete som byggts upp under arbetet med den föregående handlingsplanen. Fokuset på övergripande mål istället för enskilda aktiviteter upplevs som positivt, då det anses lägga mer fokus på att uppnå långsiktiga resultat snarare än att genomföra enskilda aktiviteter. Därmed lyfts handlingsplanens utformning fram som en långsiktig hållbar strategi. En potentiell risk som identifierats i genomförda intervjuer är att handlingsplanens utformning kräver kontinuerlig samverkan mellan olika verksamheter för att säkerställa att dessa arbetar mot de gemensamma målen. I dagsläget anses informationsdelgivning kopplat till handlingsplanen och arbetet kring denna ibland vara personbundet. Handlingsplanen beskrivs ha gett upphov till en del informella mötesforum, vilket lyfts fram som positivt då det ökat informationsdelgivning mellan olika verksamheter och förvaltningsgränser, men även innebär en potentiell risk då det gör denna informationsdelning och samverkan mer personbunden.

Sammantaget framgår av de genomförda intervjuerna att båda handlingsplanerna anses ha lett till ett ökat fokus på trygghetsskapande arbete i Gottsundaområdet. Samordningen inom kommunen kopplat till det trygghetsskapande arbetet i Gottsundaområdet anses ha förbättrats och åtgärder anses ha lett till viktiga förflyttningar som gör att Gottsunda upplevs som en tryggare plats i dag än innan arbetet med respektive handlingsplan påbörjades.

Kultur- och fritidsrelaterad verksamhet i Gottsunda

Kulturförvaltningen bedriver verksamhet i Gottsundaområdet i egen regi samt i samverkan med civilsamhället. Den egna verksamheten utgår främst från Gottsundabiblioteket och verksamheten som bedrivs inom Gottsunda Kulturhus. Gottsundabiblioteket bedriver verksamhet i enlighet med bibliotekslagen och anordnar olika typer av evenemang och aktiviteter under sina öppettider. Ett exempel på verksamhet som anses vara en viktig del i att skapa trygghet för barn och unga i Gottsundaområdet är Torsdagsbibblan, där Gottsundabiblioteket tar emot barn och unga i anslutning till skoltid och bjuder på mellanmål. Vidare bedrivs annan verksamhet riktad mot barn och unga av Gottsundabiblioteket, såsom kontinuerliga workshops och klubbar. Även Uppsalahem AB bedriver verksamhet kopplat till barn och ungas fritid, främst genom Mötesplats Gottsunda där man under helger och lov genomför verksamhet för barn i åldrarna fem till 12 år i Gottsunda.

Inom ramen för Gottsunda Kulturhus bedriver kommunen ytterligare verksamhet inom kultur- och fritidsområdet. I Gottsunda Kulturhus finns ett café, lokaler till utlåning i form av evenemanglokalen Kulturpunkten samt verksamhet som bedrivs av ideella organisationer med stöd från kommunen. Ideella organisationer som verkar inom Gottsunda Kulturhus är bland annat Uppsala Dans och Teater som kommunen samverkar med genom ett idéburet offentligt partnerskap (IOP), ateljéföreningen Konstgjord samt Föreningshuset Kontakten. Föreningshuset Kontakten bedrivs av studieförbundet Studieförbundet och tillhandahåller mötesplatser och lokaler för bland annat etniska föreningar. Inom Föreningshuset Kontakten bedriver Studieförbundet

även verksamhet som studiestöd, språkstöd och CV-stöd genom ett IOP med arbetsmarknadsnämnden.

Av de genomförda intervjuerna framgår att den kultur- och fritidsverksamhet som kommunen bedriver i Gottsundaområdet är etablerad sedan länge och anses utgöra en viktig del av det trygghetsskapande arbetet i området. Med hjälp av handlingsplanen har arbetet kunnat intensifieras och inkorporeras i bland annat verksamhetsplaner, vilket bidragit till en ökad kontinuitet i arbetet. Vidare anses handlingsplanen ha stärkt samverkan i det trygghetsskapande arbetet, vilket lett till enklare kontaktvägar med andra verksamheter samt kommunledningskontoret. Trots en förbättrad samverkan upplevs det ibland finnas en bristande koordinering mellan kommunens olika verksamheter inom kultur- och fritidsområdet. Till exempel har det i genomförda intervjuer lyfts fram att det inom Gottsunda Kulturhus finns en cafédel som just nu står tom trots ambitionen att nyttja caféet som en möjlighet till exempelvis arbetsträning för boende i Gottsundaområdet. Istället för att nyttja denna lokal framgår att Kommunledningskontoret driftsatt ett liknande koncept på annan plats i Gottsunda. Detta upplevs bero på viss bristande samordning inom kommunkoncernen. Vidare framgår av genomförda intervjuer att resurserna kopplat till kulturförvaltningens trygghetsskapande arbete ibland anses vara begränsade, vilket främst märkts av i arbetet med att fortsatt utveckla och bedriva verksamhet inom Gottsunda Kulturhus.

Sociala insatser i Gottsunda

Socialförvaltningen har varit en aktiv part i framtagandet av de två handlingsplanerna för Gottsundaområdet och har genomfört en rad av aktiviteterna inom ramen för den handlingsplan som antogs 2018. Som ett led i genomförandet av de två handlingsplanerna har resurserna till socialförvaltningen ökat, vilket har fått effekter i form av exempelvis ökad verksamhet inom ramen för Uppsala Ungdomsjour samt extra resurser hos barn- och ungdomsenheter placerade i Gottsundaområdet. Huvuddelen av socialförvaltningens verksamhet är nära kopplat till trygghetsskapande arbete och de mål som handlingsplanen strävar efter. En del av verksamhetens trygghetsskapande arbete bedrivs dock oberoende av handlingsplanen med anledning av verksamhetens lagstadgade ansvar.

Uppsala Ungdomsjour bedriver ett aktivt arbete inom ramen för handlingsplanen genom sitt uppdrag att arbeta med brottsförebyggande och förebyggande insatser för unga i kommunen. Ungdomsjouren är tillgänglig för hela kommunen men har personal på plats i flera prioriterade områden, exempelvis i Gottsunda. Ungdomsjouren arbetar därmed uppsökande och fokuserar på att vara på plats där ungdomarna är, oavsett om det är i skolan, på fritidsgårdar eller i centrum under kvällstid. Exempel på verksamhet som bedrivs inom ungdomsjouren är samverkansgrupper för skola, socialtjänst, polis och fritid (SSPF) för att identifiera unga i riskzon, projekt kopplat till livsstilsförändringar hos gymnasieungdomar som befinner sig i kriminalitet samt ett projekt där socialarbetare finns på plats i skolor i Gottsundaområdet. I Gottsunda samverkar Ungdomsjouren även med Uppsalahem och fastighetsägarföreningen kopplat till de områdesvärdar som Uppsalahem har anställt inom sina bostadsbestånd.

Projektet med socialarbetare i skolan startades i Gottsunda inom ramen för handlingsplanen, men har sedan dess utvecklats och återfinns nu i fler skolor inom

kommunen. Inom ramen för handlingsplanen startades även en ny fritidsklubb i Gottsunda som tar emot barn i anslutning till skoltid. Intresset för detta var stort under de inledande veckorna då fritidsklubben var gratis, men minskade när kommunen började ta ut en månatlig avgift för deltagande i likhet med hur fritidsklubbar bedrivs i resterande delar av kommunen.

I Gottsunda centrum har Uppsala kommun även ett Utbildnings- och jobbcener som utgör en del av arbetsmarknadsförvaltningen. På Utbildnings- och jobbcener erbjuds olika typer av vuxenutbildningar, arbetsmarknadsinsatser samt informationsdelgivning om jobb och praktikplatser till boende inom kommunen.

Av intervjuerna framgår att socialförvaltningens verksamhet har kunnat utvecklas tack vare handlingsplanen, då de ökade resurserna har lett till ny verksamhet och fler anställda i Gottsundaområdet. Samverkan med andra aktörer inom det trygghetsskapande området anses fungera väl. Särskilt det fördjupade samarbetet med polisen som ett led i EST-arbetsättet² lyfts fram som positivt då de gemensamma lägesbilderna anses utgöra en god grund för att planera och prioritera verksamhet till områden med mer otrygghetsskapande beteende. Det lyfts även fram att arbetet med att fånga barn och unga i riskzon har utvecklats under de senaste åren, exempelvis genom fler insatser riktade mot barn i yngre åldrar samt utökade resurser för exempelvis Ungdomsjouren att arbeta uppsökande och genomföra fältarbete.

Av de genomförda intervjuerna framgår att det finns vissa begränsningar kopplat till samverkan mellan främst skola och socialförvaltningen, där till exempel skolor upplever svårigheter att följa upp och arbeta vidare med barn och ungdomar till följd av att en orosanmälan till socialförvaltningen har gjorts. Detta anses försvåra skolornas möjlighet att fånga upp barn och unga i riskzon och fortsätta arbetet efter att socialförvaltningen informerats. Projektet med socialarbetare i skolan upplevs som positivt, då det ökat samordningen mellan skola och socialförvaltningen. En brist som lyfts fram med projektet i genomförda intervjuer är att socialarbetarna anses vara en begränsad resurs, vilket innebär att dessa anställda spenderar ungefär en dag i veckan i respektive skola. Den begränsade tid som socialarbetarna spenderar i skolan anses försvåra för socialförvaltningen att bygga relationer med barn och ungdomar, vilket innebär att socialarbetarna främst upplevs arbeta med att bygga relationer och utbyta information med skolornas anställda. Det framgår att projektet utöver denna resursbrist anses fungera väl och ha bidragit till en ökad samverkan mellan socialförvaltningen, skolor, barn samt föräldrar.

Insatser kopplat till den fysiska miljön i Gottsunda

I Gottsundaområdet bedrivs både långsiktigt och kortsiktigt arbete kopplat till den fysiska miljön i området. De långsiktiga stadsutvecklingsplanerna utgår från planprogrammet för Gottsundaområdet, som beskriver hur Gottsunda ska utvecklas till att bli en ny stadsnod med ett attraktivt centrum för personer att bo och verka inom. Planprogrammet är tätt kopplat till handlingsplan Gottsunda och driver utvecklingen av stadsbyggnaden i

² EST står för Effektiv Samordning för Trygghet. EST är en metod som Uppsala kommun använder sig av i det trygghetsskapande arbetet där kommun, polis och andra aktörer arbetar tillsammans för att systematiskt och strukturerat kartlägga och analysera förhållanden och förutsättningar. EST är ett kunskapsbaserat arbetsätt.

området i enlighet med handlingsplanens fokusområden. Projektledningsgruppen för genomförandet av planprogrammet innehåller exempelvis representanter från kommunledningskontorets hållbarhetsavdelning och därutöver sker kontinuerliga avstämningar med personal som arbetar med social hållbarhet och trygghetsfrågor inom kommunledningskontoret. Trygghetsperspektivet genomsyrar även den bostadsstrategi (Inriktning för bostäder i Gottsunda och Valsätra) som gäller för Gottsundaområdet, där kommunfullmäktige beslutat om att fokusera på att bygga mer små och stora lägenheter samt marknära bostäder som radhus och småhus för att diversifiera bostadsbeståndet. Beslutet innebär en lägre exploateringsgrad i Gottsundaområdet och syftar till att skapa ett tryggare och mer attraktivt bostadsområde för personer och familjer med olika behov.

Utöver att inkorporera ett trygghetsperspektiv i de långsiktiga stadsutvecklingsplanerna i Gottsundaområdet genomförs även åtgärder på kort sikt. Under de senaste åren har kommunen exempelvis arbetat med utvecklingen av Lina Sandells park, anläggning av konstgräs på en tidigare grusplan i Musikparken samt arbetat med belysningsprojekt runtom i Gottsunda. Dessa projekt har syftat till att öka attraktiviteten och säkerheten i det offentliga rummet i Gottsundaområdet. Andra åtgärder som genomförts kopplat till säkerhet och trygghet i den fysiska miljön i Gottsunda har varit införandet av patrullerande ordningsvakter kring Gottsunda centrum. Denna åtgärd genomförs inte längre, då det minskade antalet ordningsstörningar bidragit till att kommunen inte längre har tillstånd att anställa patrullerande ordningsvakter. Att antalet ordningsstörningar har minskat lyfts fram som positivt.

Även Uppsalahem har vidtagit åtgärder för att öka tryggheten i den fysiska miljön i Gottsundaområdet. Varje år arbetar man exempelvis med belysningsprojekt som syftar till att öka den upplevda tryggheten under det mörka vinterhalvåret. Uppsalahem har även initierat ett projekt med områdesvärdar i Gottsunda, där personer anställts för att vistas i områdena kring bostadsbestånden under kvällstid. Områdesvärdarna arbetar främst relationsskapande med boende i området och har en nära kontakt med Uppsala Ungdomsjours personal. Kopplat till detta genomförs även kontinuerliga trygghetsvandringar runt Gottsunda och Valsätra tillsammans med Uppsala kommun och andra fastighetsägare i området.

Av de genomförda intervjuerna framgår att arbetet med trygghetsskapande åtgärder i den fysiska miljön anses aktivt och prioriterat av kommunens verksamheter och bolag. Inom ramen för de långsiktiga stadsutvecklingsplanerna finns ett tydligt trygghetsfokus, vilket tydliggjorts genom inriktningar från den politiska nivån som syftar till att skapa ett mer varierat bostadsbestånd för att öka attraktiviteten i Gottsundaområdet. Samverkan inom ramen för de långsiktiga stadsutvecklingsplanerna sker både inom kommunkoncernen genom involvering av Kommunledningskontorets Hållbarhetsavdelning, samt med boende i området genom den samrådsredogörelse som genomfördes innan planprogrammet för Gottsundaområdet antogs. Man har även genomfört en trygghetskonsekvensanalys av strukturplan för Gottsunda stadsnod med hjälp av en extern aktör.

Det har även genomförts en rad kortsiktiga insatser kopplat till den fysiska miljön i Gottsundaområdet och det framgår av intervjuerna att bland annat Uppsalahem arbetar aktivt med dessa frågor inom ramen för sin verksamhet. Bolaget arbetar dels med

åtgärder kopplade till säkerhet, såsom rondering med väktare, kontinuerlig översyn av skalskydd samt smarta sensorer för att känna av rörelser i trapphus, och genomför även sociala insatser riktade mot boende i beståndet.

Bedömning

Bedrivs ett aktivt arbete med trygghetsskapande åtgärder i Gottsunda utifrån framtagna handlingsplan?

Bedömning: Ja.

Fullmäktige har fastställt trygghet som ett av fyra fokusområden och det finns ett av fullmäktige fastställt Program för trygghet, säkerhet och brottsförebyggande arbete. Kommunstyrelsen har sedan i sin tur antagit och fastställt handlingsplaner för det trygghetsskapande arbetet i Gottsunda. Vi kan genom flera exempel se hur kommunkoncernen, både i egen regi och i samverkan med andra aktörer, bedriver ett aktivt arbete med trygghetsskapande åtgärder i Gottsunda utifrån den framtagna handlingsplanen. Vi konstaterar att handlingsplanernas utformning och struktur varit en viktig del i det trygghetsskapande arbetet där handlingsplanen 2018-2020 hade fokus på konkreta aktiviteter medan nuvarande handlingsplan tar sikte på att skapa ett långsiktigt hållbart trygghetsskapande arbete där förvaltningarna, verksamheterna och bolagen inkorporerar arbetet i sin ordinarie verksamhet. Samtidigt lyfts att det är viktigt med en långsiktighet i de resursförsträckningar som gjorts för verksamhet i Gottsunda.

Samordning av trygghetsskapande åtgärder

Finns en fungerande samordning av kommunens arbete med trygghetsskapande åtgärder i Gottsunda?

lakttagelser

Handlingsplanen för Gottsundaområdet involverar samtliga nämnder och bolagsstyrelser utifrån respektive ansvarsområden. Det övergripande ansvaret för handlingsplanens uppföljning och utvärdering åligger kommunstyrelsen. Kommunledningskontorets hållbarhetsavdelning är ansvariga för den övergripande samordningen av handlingsplanens genomförande. Hållbarhetsavdelningen samordnar därmed arbetet genom samordningsgruppen för Handlingsplanen för Gottsundaområdet, vilken består av representanter från kommunala förvaltningar och bolag. I detta arbete deltar även kommunledningskontorets enhet för trygghet, brottsförebyggande och säkerhet, som även samordnar det kommunövergripande arbetet inom ramen för kommunens arbetssätt Effektiv Samordning för Trygghet (EST).

Aktiviteter och åtgärder samordnas även mellan förvaltningar och verksamheter. Till exempel arbetar socialförvaltningen med andra verksamheter inom kommunkoncernen såväl som med externa aktörer som polisen. Samverkan och samordning inom Kommunledningskontoret sker kontinuerligt mellan enheten för trygghet, brottsförebyggande och säkerhet och hållbarhetsavdelningen då båda arbetar med trygghetsskapande åtgärder och ansvarar för varsin handlingsplan för Gottsundaområdet respektive Gränby och Kvarngärdet.

Samordning kopplat till handlingsplan för Gottsundaområdet

Den övergripande strategiska samordningen av handlingsplanen för Gottsundaområdet ansvarar hållbarhetsavdelningen för. Hållbarhetsavdelningen var ansvariga för att ta fram handlingsplanen och har inom ramen för handlingsplanen arbetat med att sammanställa data för att kunna följa utvecklingen i Gottsundaområdet över tid. Vidare har hållbarhetsavdelningen den huvudsakliga kontakten och dialogen med förvaltningar kopplat till arbete i enlighet med handlingsplanen.

Hållbarhetsavdelningen är sammankallande för samordningsgruppen för Handlingsplan för Gottsundaområdet, vilken består av representanter från förvaltningar och kommunala bolag. Samordningsgruppen har det huvudsakliga ansvaret för den kommungemensamma samordningen inom ramen för handlingsplanen och ansvarar även för strategiska frågor kopplat till områdesutvecklingen i Gottsundaområdet. Samordningsgruppen har bland annat samordnat och initierat förvaltningsöverskridande insatser, såsom projektet med att införa socialarbetare i skolorna i Gottsundaområdet.

Utöver arbetet i samordningsgruppen har även sex stycken temadagar genomförts utifrån handlingsplanens fyra övergripande teman. Dessa temadagar genomförs löpande och har utgjort en möjlighet för representanter från kommunkoncernens olika förvaltningar att träffas och utveckla sin förståelse för handlingsplanens övergripande fokusområden och arbete kopplat till detta. Vidare syftar dessa temadagar till att

utveckla kunskapsdelning inom kommunkoncernen samt knyta kontakter inom kommunen, för att ytterligare fördjupa samverkan mellan olika förvaltningar och verksamheter.

Av de genomförda intervjuerna framgår att samordningen inom ramen för handlingsplanen anses välfungerande av de representanter som ingår i samordningsgruppen. Flera förvaltningsöverskridande insatser har kunnat samordnas genom samordningsgruppen och forumet anses utgöra en viktig funktion när det kommer till att prioritera resurser och insatser. De övergripande samordningsstrukturerna kopplat till trygghetsskapande arbete i Gottsundaområdet anses väl etablerade till följd av den äldre handlingsplanen från 2018, och arbetet har fortsatt enligt samma struktur när den nya handlingsplanen antogs under 2021. En utmaning som lyfts fram i genomförda intervjuer är att samordning kopplat till trygghetsskapande arbete sker genom en rad olika samordningsfunktioner, både mer formella samt informella forum. Detta riskerar att bidra till en otydlighet i uppdrag, roll och ansvar mellan olika forum och grupper.

Av de genomförda intervjuerna framgår att kommunens samordning av det trygghetsskapande arbetet ibland även anses vara något personberoende, vilket lyfts fram som en risk i det långsiktiga perspektivet. Vidare framgår det även att samordningen av det trygghetsskapande arbetet i Gottsundaområdet inte alltid anses helt tydlig av anställda som inte ingår i samordningsgruppen för handlingsplanen. Exempelvis framkommer att vissa av intervjupersonerna inte känner till vem som har det övergripande ansvaret för det trygghetsskapande arbetet i Gottsundaområdet. Denna otydlighet härleds till att huvuddelen av processer kopplat till det trygghetsskapande arbetet samordnas av kommunledningskontorets enhet för trygghet, brottsförebyggande och säkerhet, exempelvis arbetet inom ramen för EST, medan arbetet med handlingsplanen samordnas av kommunledningskontorets hållbarhetsavdelning. Därmed finns en upplevd otydlighet gällande ansvar för samordning av trygghetsskapande åtgärder i kommunen generellt samt Gottsunda specifikt.

Kommunövergripande samordning av trygghetsskapande arbete

Sedan 2021 använder sig kommunen av metoden EST för att skapa gemensamma lägesbilder över otrygghetsskapande beteende runtom i kommunen. Metoden syftar till att på ett systematiskt och strukturerat vis kartlägga och analysera otrygghet runtom i kommunen. Genom metoden skapas gemensamma lägesbilder i samverkan med externa aktörer såsom polisen för att prioritera, genomföra och följa upp insatser kopplade till trygghet i det offentliga rummet. Som stöd i framtagandet av lägesbilder använder kommunen det digitala systemet Embrace, där närmare 200 anställda inom kommunkoncernen har möjlighet att rapportera in olika typer av otrygghetsskapande beteenden och händelser. De som är rapportörer i Embrace är främst personal som rör sig runt om i kommunen, såsom fältarbetare inom Uppsala Ungdomsjour och Uppsalahems områdesvärdar och fastighetsförvaltningspersonal. De gemensamma lägesbilderna sammanställs under möten som sker på veckobasis, och nyttjas sedan för att prioritera insatser under närliggande framtid.

Arbetsättet enligt EST metoden samordnas av kommunledningskontorets enhet för trygghet, brottsförebyggande och säkerhet och på de veckovisa mötena deltar representanter från kommunledningskontoret, Uppsalahem, polisen, Avarn Security samt Ungdomsjouren. De gemensamma lägesbilderna som sammanställs används bland annat för att rikta resurser som kommunens mobila väktare och Uppsala Ungdomsjour till att vistas i områden där otrygghetsskapande beteende varit mest framstående under den gångna veckan.

Utöver den kommungemensamma samordningen inom ramen för EST-metodiken genomförs även andra former av samordning inom kommunen. Exempelvis sker samordning mellan skola och socialtjänst inom ramen för SSPF-samverkan (skola, socialtjänst, polis och fritid) samt samordning mellan Kommunledningskontoret och stadsbyggnadsförvaltningen kopplat till exempelvis inkorporering av ett trygghetsperspektiv i stadsplaneringen i Gottsundaområdet.

Av de genomförda intervjuerna framgår att arbetet enligt EST-metoden anses fungera väl, även om arbetet fortfarande är i en uppstartsfas där man fortsatt försöker finna strukturer för hur arbetet med EST-metoden ska ingå i det kommunövergripande trygghetsskapande arbetet. I stort anses de lägesbilder som sammanställs genom metoden vara värdefulla för prioritera kortsiktiga aktiviteter och lägesbilderna anses överensstämma väl med verkligheten. För att säkerställa en enhetlig rapportering har exempelvis utbildningar genomförts med alla rapportörer och kommunen arbetar även med att diversifiera var rapportörerna vistas för att säkerställa en enhetlig rapportering över hela Uppsala.

Bedömning

Finns en fungerande samordning av kommunens arbete med trygghetsskapande åtgärder i Gottsunda?

Bedömning: Delvis.

Det framgår av granskningen att kommunen har utvecklat samordningen av det trygghetsskapande arbetet i Gottsundaområdet utifrån de två handlingsplanerna. Införandet av arbete enligt EST-metoden har också stärkt den kommunövergripande samordningen. Vi ser att det i stort finns en fungerande samordning av kommunens arbete med trygghetsskapande åtgärder i Gottsunda, men att en utmaning är att det finns många olika samordningsfunktioner, såväl formella som informella grupper och forum, vilket riskerar att bidra till en otydlighet i uppdrag, roll och ansvar. Det framgår av genomförda intervjuer att ett arbete med att se över och tydliggöra de olika grupperna och samverkansforumen har påbörjats, vilket vi ser positivt på.

Samverkan mellan kommun och externa aktörer i det trygghetsskapande arbetet

Finns en fungerande samverkan mellan styrelse, nämnder och kommunala bolag och Polismyndigheten och andra relevanta aktörer?

lakttagelser

Inom ramen för det trygghetsskapande arbetet samverkar kommunen med en rad externa aktörer. Vissa av aktörerna, såsom polis och fastighetsbolag, är mer integrerade i kommunens ordinarie struktur för det trygghetsskapande arbetet och kommunen har därmed en kontinuerlig samverkan med dessa. Samverkan sker även med aktörer inom civilsamhället och näringslivet. Vidare samordnas samverkan genom temadagar inom ramen för Handlingsplan för Gottsundaområdet, där olika aktörer inom och utom kommunkoncernen möts för att diskutera och utbyta erfarenheter kopplat till handlingsplanens temaområden.

Polis

Samverkan mellan Uppsala kommun samt polisen beskrivs i intervjuer vara väl etablerad och genomförs inom ramen för ett flertal satsningar och samverkansavtal samt integrerat i kommunens ordinarie trygghetsskapande arbete, exempelvis inom EST-arbetet. Delar av samverkan, såsom Fokus Gottsunda, bedrivs endast inom Gottsundaområdet medan andra samarbeten sträcker sig över hela kommunen.

År 2020 tecknades den senaste samverkansöverenskommelsen mellan Uppsala kommun och polisen, vilken syftar till att fördjupa samverkan mellan Uppsala kommun och lokalpolisområde Uppsala/Knivsta. Inom ramen för samverkansöverenskommelsen åtar sig polisen och kommunen att gemensamt verka för att minska brottsligheten samt öka tryggheten i hela Uppsala kommun, genom att säkerställa att resurser läggs på brottsförebyggande arbete. Arbetet kopplat till samverkansöverenskommelsen styrs av en styrgrupp bestående av representanter från polis och kommun och genomförs inom ramen för ett antal tillsatta arbetsgrupper.

Inom ramen för samverkansöverenskommelsen antas varje år en åtagandeplan vilken prioriterar samarbetets åtaganden för det kommande året. Enligt åtagandeplanen gällande samtliga tre år som antogs i samband med samverkansöverenskommelsen ska kommunen och polisen under år 2020 till 2023 arbeta med att utveckla de befintliga samverkansformerna, stärka arbetet med särskilt utsatta brottsoffer samt stärka arbetet för en trygg och säker skolmiljö. Det framgår att samverkan mellan polis och kommun inom ramen för samverkansöverenskommelsen ska genomföras utifrån ett kunskapsbaserat arbetssätt, genom att tillsammans identifiera problembilder och planera insatser utifrån dessa. Av uppföljning av åtagandeplan gällande år 2021 framgår att polisen och kommunen bland annat genomfört trivselvandringar med tillhörande medborgardialoger i kommunen, utvärderat arbetet inom ramen för SSPF-samverkan samt återupptagit arbetet med att motverka radikaliserings och våldsbejakande extremism.

Under 2019 inledde Uppsala kommun tillsammans med polisen en strategisk satsning mot den grova, organiserade brottsligheten i Gottsunda och Valsätra kallat Fokus Gottsunda. Fokus Gottsunda leds av en styrgrupp bestående av representanter från kommunen och polisen och genomförs av ett antal tillsatta arbetsgrupper. Arbetet inom denna satsning utgår från BRÅ:s fasmodell, vilken syftar till att stegvis minska brottsligheten i ett område genom att genomföra vissa åtgärder vid vissa tidpunkter. Arbetet inom ramen för Fokus Gottsunda har sedan 2019 etablerat ytterligare samverkansforum samt anses av representanter från kommunen och polisen ha förstärkt det gemensamma områdesarbetet.

Vidare samverkar polisen och kommunen även inom ramen för det lokala brottsförebyggande rådet i Uppsala, SSPF-samverkan, sociala insatsgrupper samt EST-metoden. Tillsammans med polisen genomförs även verksamhet såsom trygghetsvandringar, avhopparverksamhet, medborgarlöften samt olika typer av evenemang. Polisen genomför även egen verksamhet kopplat till trygghetsskapande arbete inom Uppsala kommun, varav en viktig del beskrivs vara det relationsbyggande arbetet med barn och unga. Inom ramen för detta arbete genomför polisen kontinuerliga besök vid skolor samt besök i förskolor för att berätta om polisens roll och arbete. Polisen genomför även i samarbete med skolorna inom Uppsala kommun besök, där elever i årskurs 8 får träffa polis, ambulanspersonal samt brandförsvaret under en halvdag. Denna verksamhet som riktar sig till barn och unga syftar till att stärka relationen mellan polis och samhälle, för att exempelvis öka anmälningsbenägenheten samt stärka förtroendet för polisväsendet.

Av genomförda intervjuer framgår att det gemensamma arbetet inom ramen för EST-metoden anses fungera väl. Det gemensamma framtagandet av lägesbilder anses utgöra en god grund för att rikta arbetet och insatser, samt säkerställa att resurser finns på plats vid behov. De gemensamma lägesbilderna anses bidra till polisens egna lägesbilder. Inom ramen för EST-arbetet möter även polisen andra aktörer inom kommunkoncernen, såsom Uppsalahem.

En svårighet som lyfts fram under genomförda intervjuer är brottslighetens flexibilitet och nyttjande av nya metoder, såsom internet och krypterade chattar. Det framgår att det finns en tydlig trend mot att otrygghet skapas och brott begås på internet, till exempel i form av mobbning, narkotikaförsäljning samt *grooming* av barn och unga. Det finns en identifierad svårighet för både kommunen och polisen att hantera den otrygghet som föds på internet, vilket därmed anses utgöra ett utvecklingsområde för samverkan framöver.

Näringsliv

Näringslivet i Gottsundaområdet består av såväl stora etablerade företag med lokaler i centrumfastigheten samt enskilda näringsidkare som driver mindre butiker, restauranger eller liknande företag. Socialförvaltning har viss samverkan med näringsidkare inom Gottsunda centrum, genom uppsökande arbete som syftar till i att stärka anmälningsbenägenheten till socialförvaltningen i det fall näringsidkarna identifierar riskbeteenden samt otrygghetsskapande beteenden.

Till följd av den tidigare handlingsplanen för Gottsunda från 2018 har en lokal i Gottsunda centrum byggts om till ett kontorshotell, med syftet att tillgodose små företags behov av lokaler i Gottsunda. Inom ramen för kontorshotellet finns möjlighet för näringsidkare att komma i kontakt med kommunen genom till exempel Företagslabbet som drivs av arbetsmarknadsförvaltningen.

I samband med att centrumfastigheten såldes av kommunen till fastighetsföretaget Hemmaplan under hösten 2022 tecknades ett samarbetsavtal som bland annat beskriver hur de nya centrumägarna ska delta i det trygghetsskapande arbetet i området framöver, genom samverkan med andra fastighetsägare i området samt deltagande i utvecklingsplanerna i Gottsundaområdet. Av avtalet framgår även att Hemmaplan skall delta i arbetet enligt EST-metoden.

Civilsamhälle och föreningsliv

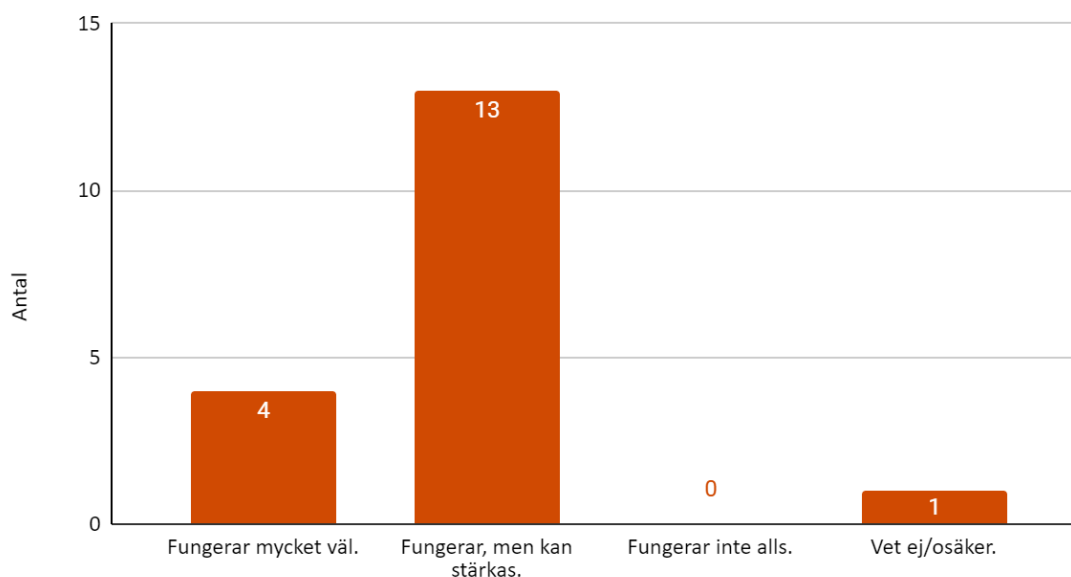
På ett övergripande plan samordnas samverkan med civilsamhället och föreningslivet i Gottsundaområdet inom Stora områdesgruppen. I Stora områdesgruppen ingår representanter från kommunkoncernen, regionen samt representanter från skolor, förskolor, föreningslivet, religiösa samfund och fritidsklubbar. Forumet möts två gånger om året, men har även samverkat när olika typer av händelser och behov uppstått.

Kulturförvaltningen bedriver ett flertal samarbeten med föreningslivet och civilsamhället i Gottsundaområdet. En stor del av samverkan utgår från Gottsunda Kulturhus beläget i Gottsunda Centrum, där ett flertal verksamheter har sin bas som tidigare nämnts i rapporten. Samverkan mellan Gottsunda Kulturhus och Gottsundabiblioteket samt externa aktörer anses fungera väl och anses vidare spela en viktig roll i det trygghetsskapande arbetet i området.

Samverkan inom Stora områdesgruppen anses även den fungera väl. Även om gruppen möts med relativt långa mellanrum framgår att samverkan fungerat väl när behov har uppstått. Av den genomförda enkäten med Stora områdesgruppens deltagare³ framgår att huvuddelen av respondenterna upplever att samverkan mellan den egna organisationen och kommunen anses fungera väl, men att det finns möjlighet att ytterligare stärka samverkan. På frågan om hur samverkan mellan den egna organisationen samt kommunen kopplat till trygghetsskapande arbete upplevs fungera svarar 4 av respondenterna att samverkan fungerar mycket väl. 13 av respondenterna svarar att samverkan fungerar men kan stärkas.

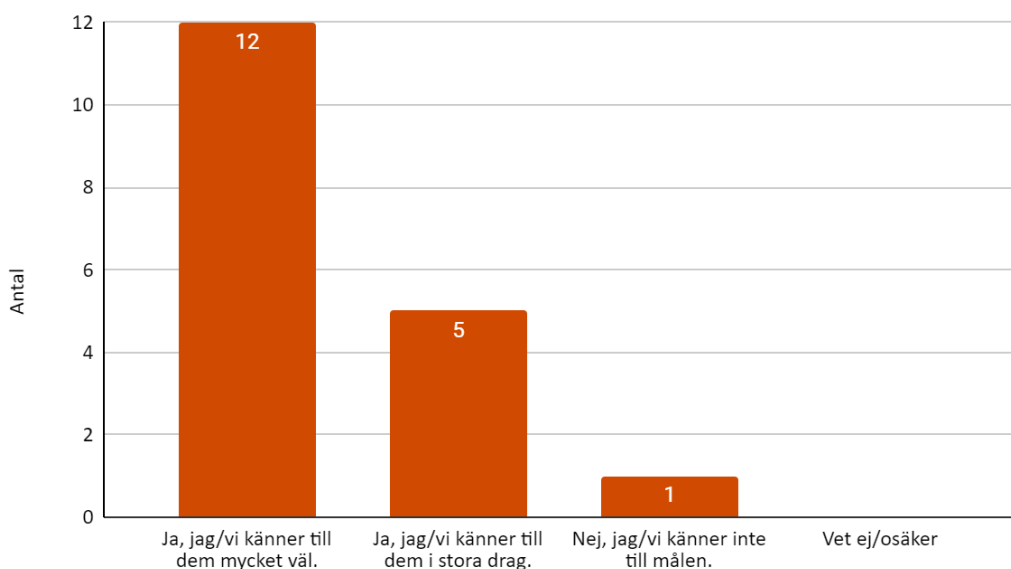
³ Notera att det är externa deltagare, dvs kommunkoncernens representanter i Stora områdesgruppen har inte besvarat enkäten.

Figur 7: Enkätresultat: Hur upplever du att samverkan fungerar mellan din organisation och kommunen när det kommer till trygghetsskapande arbete?

Av enkätundersökningen framgår att de som ingår i Stora områdesgruppen till stor del har kännedom om Uppsala kommuns mål för det trygghetsskapande arbetet i Gottsunda. 12 av respondenterna svarar att de känner till målen mycket väl. 5 svarar att de känner till målen i stora drag och 1 svarar att de inte känner till målen.

Figur 8: Enkätresultat: Känner du till Uppsala kommuns mål för det trygghetsskapande arbetet i Gottsunda?

Av enkätundersökningen framgår att en ytterligare samordning av civilsamhällesaktörer i Gottsunda anses eftersträvansvärd, då det i dagsläget anses svårt att få en helhetsbild över aktörer aktiva i Gottsundaområdet samt vad dessa arbetar med. Vidare efterfrågas mer information om kommunens arbete i Gottsundaområdet av ett fåtal respondenter, då det i dagsläget framgår att huvuddelen av informationen om kommunens arbete med trygghetsskapande frågor återfinns på kommunens hemsida men inte lokalt i Gottsunda.

En ytterligare risk som lyfts fram i enkätundersökningen av ett fåtal respondenter är vikten av kontinuitet i arbetet som genomförs. Ett fåtal respondenter lyfter fram vikten av fortsatta resurser och fortsatta långsiktiga insatser som en viktig del av att trygga samverkan mellan kommunen och övriga aktörer i Gottsundaområdet för att skapa hållbar trygghet på längre sikt.

Fastighetsbolag

Uppsala kommuns samverkan med fastighetsbolag kopplat till trygghetsskapande arbete i Gottsundaområdet sker huvudsakligen inom ramen för områdets fastighetsägarförening, där samtliga fastighetsbolag med bostadsbestånd i Gottsundaområdet ingår. Inom ramen för fastighetsägarföreningen deltar en representant från kommunledningskontorets hållbarhetsavdelning som adjungerad medlem och mötena syftar främst till att utbyta information, exempelvis kopplat till trygghet och säkerhet för boende i bostadsbestånden. Inom ramen för fastighetsägarföreningen har även åtgärder kopplat till att skapa trygghet diskuterats, men arbetet med att genomföra dessa åtgärder har varit mer stillastående under senare år med anledning av pandemin. En aktivitet som har genomförts av fastighetsägarföreningen under de senaste åren är trygghetsvandringar i Gottsundaområdet, vilka genomförts kontinuerligt. Vissa trygghetsvandringar genomförs gemensamt inom fastighetsägarföreningen och vissa genomförs av enskilda fastighetsbolag.

Vidare samverkar Uppsala kommun även med enskilda fastighetsbolag, till exempel finns en nära samverkan mellan kommunen och Victoriahem som äger fastigheterna kring Bandstolsvägen. Bandstolsvägen har varit ett område som kännetecknats av otrygghet och störningar, varvid kommunen har sett ett behov av att utöka samverkan med Victoriahem. Victoriahem har exempelvis byggt ett antal paviljonger intill området, varav kommunen hyr en av dessa som ett led i att aktivera platsen. I denna lokal bedrivs en enkel caféverksamhet med hållbarhetsinramning och lokalen har varit tillgänglig att låna för viss typ av föreningsverksamhet, såsom läxhjälp. RF SISU har även lånat lokalen för att prata om föreningsliv och idrottande samt för att låna ut sportutrustning.

Det framgår av genomförda intervjuer att Uppsala kommun samverkar med samtliga fastighetsbolag etablerade i Gottsundaområdet, främst genom fastighetsägarföreningen där kommunen finns representerade och deltar på mötena. Det framgår att samverkan i dagsläget anses fungera väl, men att samverkan hade kunnat fördjupas ytterligare genom mer utvecklade samverkansformer - exempelvis genom att utveckla den nuvarande fastighetsägareföreningen till en BID (*Business improvement district*). BID är en samverkansmodell för att organisera och formalisera samverkan och partnerskap mellan olika fastighetsägare och offentliga aktörer.

Övrig samverkan

Som ett led i att samordna aktörer inom och utom kommunkoncernen kopplat till handlingsplanen anordnar Uppsala kommun löpande temadagar kopplat till handlingsplanens fyra fokusområden. Temadagarna syftar till att fördjupa kunskapen om handlingsplanen och dess fokusområden, samtidigt som det utgör en möjlighet för olika aktörer och personer att knyta nya kontakter och utbyta information. Hittills har

kommunen anordnat sex stycken temadagar. Av genomförda intervjuer framgår att temadagarna har uppfattats som ett bra forum för att stärka arbetet kring handlingsplanen och trygghetsskapande arbete i Gottsunda. En negativ aspekt som framgår är att temadagarna huvudsakligen lockat personer som arbetar med trygghet och säkerhet, och därmed inte alltid fungerat som ett forum för att sprida information om trygghetsskapande arbete till nya aktörer. Att temadagarna genomförs under arbetstid försvårar även för boende i området eller föreningslivet att delta.

I intervjuer lyfts också att en upplevd problematik är att de många olika samverkansformerna och satsningarna leder till många olika styrgrupper och samverkansforum, vilket uppfattas som komplext att navigera i. Vidare antas de många olika styrgrupperna och samverkansforumen leda till en del dubbelarbete och en otydlighet i roll, ansvar och uppdrag. Att det pågår ett stort antal parallella projekt och samverkansformer anses även bidra till en svårighet att skilja mellan olika åtaganden och var dessa skall rapporteras och följas upp. Det framgår av genomförda intervjuer att ett arbete med att se över de olika grupperna och samverkansforum har påbörjats.

I intervjuer ser vi att kommunens närvaro på sociala medier där barn och unga spenderar sin fritid kan stärkas, liksom samverkan kring förebyggande åtgärder och hantering av otrygghetsskapande händelser på sociala medier.

Bedömning

Finns en fungerande samverkan mellan styrelse, nämnder och kommunala bolag och Polismyndigheten och andra relevanta aktörer?

Bedömning: Delvis.

Av granskningen framgår att kommunen har en etablerad samverkan med Polismyndigheten genom en samverkansöverenskommelse. Det framgår att vissa aktörer, såsom polis och fastighetsbolag, är integrerade i kommunens trygghetsskapande arbete genom exempelvis deltagande och informationsdelgivning utifrån EST-metoden. Kommunens samverkan med civilsamhället och föreningslivet i Gottsundaområdet ser vi också är etablerat och fungerande, även om det av genomförda intervjuer samt enkätundersökningen till Stora områdesgruppen framgår att det finns möjlighet att ytterligare utveckla denna samverkan. Samverkan med näringslivet är inte lika väl utvecklad, men i samband med försäljningen av centrumfastigheten har ett arbete påbörjats för att integrera de nya ägarna i det löpande trygghetsskapande arbetet i Gottsundaområdet. Vi ser även att samverkan kan stärkas kopplat till den otrygghet som skapas och finns på internet, exempelvis genom sociala medier, särskilt vad gäller barn och unga. Sociala medier och krypterade chattar kan användas för mobbning, narkotikaförsäljning och rekrytering till gängkriminalitet. Ett sätt hade varit att skapa digitala trygghetsvandringar och finna samverkansparter för denna typ av trygghetsskapande och upptäckande aktiviteter. Slutligen ser vi även ett visst behov av att tydliggöra samordnings- och samverkansforum vad gäller uppdrag, roll och ansvar.

Uppföljning och utvärdering

Genomförs tillräckliga uppföljningar av arbetet med trygghetsskapande åtgärder i syfte att säkerställa att de får önskvärd effekt?

lakttagelser

Arbetet med trygghetsskapande åtgärder följs huvudsakligen upp inom ramen för den ordinarie mål- och uppföljningsprocessen. Inom denna uppföljning följs verksamhet kopplad till fokusområdet *Trygghet* med tillhörande inriktningsmål inom ramen för kommunfullmäktiges Mål och budget upp. Handlingsplanen för Gottsundaområdet 2021-2030 följs upp av kommunstyrelsen inom ramen för ordinarie uppföljningsprocess, inom vilken samtliga nämnder och bolag återrapporterar genomförd verksamhet kopplat till handlingsplanen. Vidare genomförs trygghetsrapporteringar till kommunstyrelsen kopplat till bland annat handlingsplanen och dess genomförande fyra gånger per år, där ett mer strategiskt och långsiktigt perspektiv kopplat till det trygghetsskapande arbetet presenteras. Även programmet för Trygghet, säkerhet och brottsförebyggande arbete följs upp inom ramen för ordinarie uppföljningsprocess. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser redovisar årligen resultatet av sitt arbete med att uppfylla programmets uppställda mål.

Som ett led i att följa upp arbetet med trygghetsskapande åtgärder inom ramen för kommunens ordinarie uppföljningsprocess tas indikatorer fram kopplade till målen formulerade i kommunfullmäktiges Mål och budget, handlingsplanen för Gottsundaområdet samt Programmet för trygghet, säkerhet och brottsförebyggande arbete. Indikatorer som tagits fram kopplat till inriktningsmålet i kommunfullmäktiges Mål och budget 2022 att *Uppsala ska vara tryggt och attraktivt att leva, verka och vistas i* är exempelvis antal anmälda våldsbrott, upplevd trygghet, deltagande i fritidsklubb samt upplevd trygghet för elever i högstadiet samt gymnasiet. Någon sammanställd uppföljning av Programmet för trygghet, säkerhet och brottsförebyggande arbete har ännu inte genomförts, då programmet antogs under år 2022. En samlad uppföljning av Handlingsplanen har genomförts av kommunledningskontorets hållbarhetsavdelning under hösten 2022.

Samverkansöverenskommelsen med Polismyndigheten följs upp genom löpande möten, exempelvis inom styrgruppen men även inom ramen för arbetet enligt EST-metoden. Vidare tas varje år en åtagandeplan för året fram, vilken följs upp av styrgruppen genom en sammanställning av genomfört arbete i oktober varje år.

Utöver uppföljningen inom ramen för den ordinarie uppföljningsprocessen så följs även arbetet med trygghetsskapande åtgärder upp kontinuerligt inom ramen för arbetet enligt EST-metoden. Arbetet enligt EST-metoden följer ett cykliskt arbetssätt, där analys av gemensamma lägesbilder ligger till grund för insatser som sedan följs upp och utvärderas. Arbetet enligt EST-metoden följs upp veckovis, månadsvis, tertialvis samt årsvis. I tertial- och årsrapporterna görs en mer detaljerad uppföljning med möjlighet att

utläsa trender över en längre tidsperiod. Då arbetet enligt EST-metoden påbörjades under år 2021 har ännu ingen årsrapport av arbetet genomförts.

Det löpande trygghetsskapande arbetet följs därmed upp i enlighet med ordinarie uppföljningsprocess, där budget, uppdrag samt indikatorer följs upp. Vidare görs en kontinuerlig uppföljning inom ramen för EST-metoden, där trender kan utläsas i de uppföljningar som görs mer sällan. Vid sidan av dessa kontinuerliga uppföljningar arbetar även kommunledningskontoret med mer djupgående och strategiska uppföljningar av kommunens arbete med det trygghetsskapande arbetet. För närvarande arbetar kommunledningskontorets hållbarhetsavdelning exempelvis med den första uppföljningen av handlingsplanen för Gottsundaområdet. Inom ramen för denna uppföljning görs dels en uppföljning av åtgärder och relevanta indikatorer, dels en analys av data från exempelvis genomförda trygghetsundersökningar samt djupgående intervjuer med invånare i Gottsundaområdet. Även Uppsalahem följer upp sitt arbete med trygghetsskapande åtgärder genom intervjuer samt enkäter till boende i fastighetsbeståndet.

Av genomförda intervjuer framgår att det ses som positivt att arbetet med trygghetsskapande åtgärder följs upp inom ordinarie uppföljningsprocess. Detta anses leda till att arbetet integreras mer effektivt i ordinarie verksamhet, samtidigt som det uppfattas leda till en enklare och mer enhetlig uppföljning som minskar risken för exempelvis dubbelarbete. Det framgår att arbetet enligt EST-metoden möjliggör uppföljning av arbetet på både kort och lång sikt och ger en tydlig bild av vilka åtgärder som synes vara effektiva för att minska olika typer av störningar samt otrygghetsskapande beteende. Vidare möjliggör de rapporter som sammanställs månatligen samt tertialvis till att identifiera mer långsiktiga trender.

Av genomförda intervjuer framgår även att Uppsala kommun fokuserar på att nyttja olika metoder i sin uppföljning av trygghetsskapande arbete, för att mer träffsäkert kunna fånga effekterna av genomfört arbete. Man har därmed kombinerat uppföljningar av kvantitativ data som brottsstatistik med intervjuer och enkätundersökningar för att kunna fånga såväl mängden genomförda brott samt upplevd otrygghet och osäkerhet. Vidare framgår även att kommunen fokuserar på att nyttja vetenskapliga och kunskapsbaserade metoder i uppföljningen av det trygghetsskapande arbetet, vilket även det antas leda till mer träffsäkra uppföljningar av arbetets effekter.

En svårighet som lyfts fram i intervjuerna är möjligheten att följa upp och mäta mjuka värden. Det framgår av intervjuerna att data som brottsstatistik är relativt enkelt att följa upp, medan det finns en identifierad svårighet att mäta exempelvis den socioekonomiska utsatthet som Gottsundaområdet präglas av. Därmed finns en upplevd svårighet att följa upp exempelvis kulturförvaltningens samt socialförvaltningens verksamhet och dess effekter på trygghet i Gottsundaområdet. Även brottspreventivt arbete, som socialförvaltningen och ungdomsjouren till stor del arbetar med, anses svårt att följa upp och utvärdera.

Bedömning

Genomförs tillräckliga uppföljningar av arbetet med trygghetsskapande åtgärder i syfte att säkerställa att de får önskvärd effekt?

Bedömning: Ja.

Av granskningen framgår att huvuddelen av uppföljningen av det trygghetsskapande arbetet görs inom ramen för ordinarie uppföljningsprocess, vilket lyfts fram som positivt då det inkorporerar trygghetsarbetet i ordinarie verksamhet och verksamhetsuppföljning. Utöver ordinarie uppföljning följs även utvecklingen kopplat till trygghet i Gottsundaområdet upp genom exempelvis analyser av kommunledningskontoret, rapportering till kommunstyrelsen, trygghetsmätningar samt kontinuerligt inom ramen för arbetet enligt EST-metoden. Det framgår att kommunen nyttjar ett flertal olika metoder för att följa upp det trygghetsskapande arbetet i Gottsunda, vilket anses utgöra en viktig grund för att fånga såväl upplevd otrygghet som begångna brott. Vi ser dock att alla nämnder och förvaltningar ännu inte fastställt indikatorer för att följa upp mål och arbetet kopplat till handlingsplanen för Gottsundaområdets ännu, vilket försvårar uppföljningen av denna. Vidare är till exempel arbetet enligt EST-metoden nyligen uppstartat, vilket innebär att det ännu inte kunnat utvärderas eller följas upp.

Dokumentation och användning av lärdomar och erfarenheter

Har lärdomar och erfarenheter från arbetet med handlingsplan Gottsunda samlats och använts i kommunens trygghetsskapande arbete i andra områden? Hur återförs lärdomar från andra områden till Gottsunda?

lakttagelser

Arbetsätt

Handlingsplan Gottsunda/Valsätra från 2018 var den första områdesbaserade handlingsplan som Uppsala kommun antog och utgjorde därmed ett pilotprojekt för ett nytt arbetsätt inom kommunkoncernen. Av handlingsplanens slutrapport från 2021 framgår att handlingsplan Gottsunda/Valsätra bidrog till en ökad samordning av kommunens insatser på kort sikt och även lade grunden för ett mer långsiktigt förbättringsarbete i området. Utöver att ha lett till positiva förflyttningar inom handlingsplanens fokusområden anses handlingsplanen även ha lagt grunden för ett nytt arbetsätt kopplat till områdesbaserat arbete inom kommunkoncernen. Det framgår att arbetsättet upplevs ha bidragit till en ökad prioritering och samordning kring trygghetsskapande åtgärder i Gottsundaområdet, exempelvis genom den tillsatta samordningsgruppen för handlingsplanen. Det framgår att arbetsättet även lett till ökad samverkan mellan olika verksamheter och aktörer, vilket minskat arbetet i 'stuprör' och ökade förvaltningsöverskridande insatser.

Till följd av handlingsplan Gottsunda/Valsätra antogs en uppdaterad handlingsplan för Gottsundaområdet år 2021 samt en handlingsplan för Gränby och Kvarngärdet 2020-2022. De nyare handlingsplanerna innehåller, till skillnad från den första, ingen lista med aktiviteter/ åtgärder att genomföra inom tidsperioden. Istället fokuserar de nyare handlingsplanerna på att öka samverkan för att genomföra samordnade insatser för att stärka trygghet och säkerhet i Gränby och Kvarngärdet respektive Gottsundaområdet. Båda handlingsplanerna formulerar fokusområden samt effektmål att uppnå inom varje fokusområde, för att tydliggöra inriktningen samt ambitionsnivån för arbetet under de kommande åren.

Av genomförda intervjuer framgår att den första handlingsplanen för Gottsunda/Valsätra från 2018 utvecklade samverkan inom kommunkoncernen samt med externa aktörer kopplat till arbetet med trygghetsskapande åtgärder. Lärdomarna från den första handlingsplanen nyttjades i författandet och antagandet av de senare handlingsplanerna för Gränby och Kvarngärdet respektive Gottsundaområdet, genom att ett mindre fokus lades på definierade åtgärder och ett större fokus på effektmål som ett medel för att inrikta arbetet och implementera åtgärder inom ordinarie verksamhet. Av genomförda intervjuer framgår att detta anses positivt av såväl förvaltningar som Kommunledningskontoret, då det möjliggjort att inkorporera ett brett trygghetsperspektiv i ordinarie verksamheter.

Av genomförda intervjuer framgår att det finns viss utvecklingspotential kopplat till Uppsala kommuns områdesarbete. En aspekt som försvårar arbetet är skiljelinjen mellan kommunövergripande samt geografiskt skilda åtgärder. I vissa genomförda intervjuer framgår att det upplevs svårt att prata om problembilder som knutna till vissa

geografiska områden, istället för som fenomen i stort. Kopplat till detta anses det därmed finnas en svårighet i hur vissa fenomen som uppstår inom ett specifikt område, exempelvis Gottsunda, bör hanteras.

Åtgärder och insatser

Kopplat till specifika åtgärder har flera projekt som startades i Gottsunda implementerats även i andra stadsdelar. Utbildnings- och jobbcenter är ett exempel på ett projekt som startades upp i Gottsunda, men sedan dess överförts till andra stadsdelar till följd av dess positiva effekter. I dagsläget finns tillgång till Utbildnings- och jobbcenter även i Sävja, Bäcklösa, Kvarngärdet, Stenhagen samt Boländerna.

Ett annat pilotprojekt som startade i Gottsunda som sedan utvecklats och implementerats i fler stadsdelar är *socialarbetare i skolor*. Projektet påbörjades i Gottsundaområdet i samband med den första handlingsplanen för Gottsunda/Valsätra och implementerades då i fyra skolor i Gottsundaområdet. Projektet syftar till att i enlighet med den så kallade *Skottlandsmodellen* tidigt kunna erbjuda stöd till elever med särskilda behov.

Utöver dessa specifika åtgärder har de två handlingsplanerna för Gottsundaområdet även inneburit ökade resurser för kommunala verksamheter som gett positiva effekter för hela kommunen. Ett exempel är Ungdomsjouren som fått utökade resurser de senaste åren, och därmed har kunnat bedriva ett mer aktivt uppsökande fältarbete i hela kommunen vilket upplevs vara positivt då ungdomarna rör sig över de geografiska områdesgränserna.

Det framgår av genomförda intervjuer att det inte finns någon systematisk process för att dokumentera och överföra lärdomar från specifika åtgärder och insatser i olika stadsdelar inom kommunen. Det framgår av genomförda intervjuer att information och lärdomar trots detta överförs inom kommunkoncernen, till exempel när medarbetare från olika stadsdelar möts under kontinuerliga möten eller initiativ som temadagarna för handlingsplanen för Gottsundaområdet. Därmed anses lärdomar från initiativ i olika stadsdelar överföras inom kommunkoncernen, även om en systematisk process för detta saknas i dagsläget. Sammantaget framgår att det finns viss utvecklingspotential kopplat till hur områdesarbetet genomförs och dokumenteras, men att lärdomar tas om hand och att lyckade initiativ ofta implementeras i ytterligare stadsdelar.

Bedömning

Har lärdomar och erfarenheter från arbetet med handlingsplan Gottsunda samlats och använts i kommunens trygghetsskapande arbete i andra områden? Hur återförs lärdomar från andra områden till Gottsunda?

Bedömning: Delvis.

Av granskningen framgår att det områdesbaserade trygghetsskapande arbetet inom kommunkoncernen har utvecklats till följd av de två handlingsplanerna för Gottsundaområdet, vars arbetssätt även implementerats i fler stadsdelar. Det framgår att aktiviteter som genomförs med gott utfall även implementerats i fler stadsdelar,

såsom projektet med socialarbetare i skolan. Däremot ser vi att det i dagsläget saknas en systematisk process för hur lärdomar från områdesarbetet dokumenteras och överförs inom kommunkoncernen. Trots detta ser vi att lärdomar överförs kontinuerligt genom olika informations- och erfarenhetsutbytesforum och mötesplatser. Genom att skapa en systematisk process kan det säkerställas att samtliga lärdomar och erfarenheter från det områdesbaserade arbetet används och sprids till andra områden.

Revisionell bedömning och rekommendationer

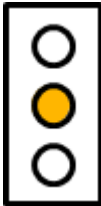
Revisionell bedömning

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen, nämnder och bolag bedriver ett ändamålsenligt trygghetsskapande arbete i stadsdelen Gottsunda.

Den samlade bedömningen efter genomförd granskning är att kommunstyrelsen, nämnder och bolag **inte helt** bedriver ett ändamålsenligt arbete med trygghetsskapande arbete i stadsdelen Gottsunda. Vi ser att det bedrivs ett aktivt arbete med trygghetsskapande åtgärder i Gottsunda utifrån framtagna handlingsplan och att tillräckliga uppföljningar görs. Det finns i stora delar en fungerande samordning av arbetet och samverkan med andra aktörer, men vi ser att samordningen kan tydliggöras och att samverkan kan utvecklas med till exempel näringslivet. Vi ser också att kommunen kan ha ett större fokus på internet och otrygghetsskapanden beteenden på sociala medier, med åtgärder som till exempel digitala trygghetsvandringar och närvaro på sociala medier där barn och unga rör sig. Slutligen ser vi att kommunen kan utveckla en systematisk process för hur lärdomar från områdesarbetet dokumenteras och överförs inom kommunkoncernen. Genom att skapa en systematisk process kan det säkerställas att samtliga lärdomar och erfarenheter från det områdesbaserade arbetet används och sprids till andra områden.

Bedömningar mot revisionsfrågor

Den revisionella bedömningen grundar sig på iakttagelser och bedömningar utifrån nedanstående revisionsfrågor. Bedömning för respektive revisionsfråga redovisas löpande i rapporten under respektive avsnitt.

Revisionsfråga	Bedömning	
Revisionsfråga 1 <i>Bedrivs ett aktivt arbete med trygghetsskapande åtgärder i Gottsunda utifrån framtagna handlingsplan?</i>	Ja.	
Revisionsfråga 2 <i>Finns en fungerande samordning av kommunens arbete med trygghetsskapande åtgärder i Gottsunda?</i>	Delvis.	

Revisionsfråga 3

Finns en fungerande samverkan mellan styrelse, nämnder och kommunala bolag och Polismyndigheten och andra relevanta aktörer?

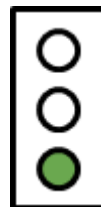
Delvis.

Revisionsfråga 4

Genomförs tillräckliga uppföljningar av arbetet med trygghetsskapande åtgärder i syfte att säkerställa att de får önskvärd effekt?

Ja.

Revisionsfråga 5

Har lärdomar och erfarenheter från arbetet med handlingsplan Gottsunda samlats och använts i kommunens trygghetsskapande arbete i andra områden? Hur återförs lärdomar från andra områden till Gottsunda?

Delvis.

Rekommendationer

Utifrån de iakttagelser och bedömningar vi har gjort i denna granskning lämnar vi följande rekommendationer:

- Genomför en översyn av samverkansgrupper samt samordningsgrupper/funktioner för att säkerställa en tydlighet i samordningen av områdesbaserade respektive kommunkoncerngemensamma insatser samt säkerställa en tydlighet i uppdrag, roll och ansvar.
- Undersök möjligheterna till att omvandla den nuvarande fastighetsägarföreningen i Gottsundaområdet till samverkansmodellen BID (Business Improvement District) i syfte att fördjupa och utveckla samverkan mellan kommunen och fastighetsägare samt undersök möjligheten till att stärka samverkan med näringsidkare i Gottsundaområdet.
- Stärk samverkan och det trygghetsskapande arbetet vad gäller otrygghetsskapande beteenden och händelser på sociala medier med särskilt fokus på barn och unga.
- Säkerställ att samtliga nämnder och bolag har framtagna indikatorer kopplat till handlingsplanen för Gottsundaområdet 2021-2030 i syfte att möjliggöra för uppföljning av det trygghetsskapande arbetet i Gottsundaområdet.
- Ta fram en systematiserad process för att dokumentera och överföra lärdomar från områdesbaserade insatser och åtgärder för att säkerställa att lärdomar från

områdesarbete samlas och används i kommunens trygghetsskapande arbete i andra områden.

- Förtydliga rollen för de socialarbetare som arbetar i skolan som ett led i att möjliggöra för dessa att i samverkan mellan skola och socialtjänst arbeta än närmare och mer relationsskapande med barn/ ungdomar och deras vårdnadshavare.

2023-01-27

Lena Salomon

Uppdragsledare

Fredrik Birkeland

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Uppsala kommuns revisorer enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 20 maj 2022. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Bilaga 1 - Förteckning över granskad dokumentation

- Föreskrifter för det lokala Brottsförebyggande rådet i Uppsala, kommunstyrelsen, 2015-10-14
- Förvaltningsmål 2022 Södra, Uppsalahem AB
- Gottsundaområdet Planprogram 2019, kommunstyrelsen, 2019-04
- Handlingsplan för ökad trygghet i Gränby och Kvarngärdet 2020-2021, kommunstyrelsen, 2020-02-26
- Handlingsplan för Gottsundaområdet 2021-2030, kommunstyrelsen, 2021-06-16
- Handlingsplan Gottsunda Valsätra, kommunledningskontoret, 2018-01-31
- Kommunfullmäktige Mål och Budget 2021, kommunfullmäktige, 2020
- Kommunstyrelsens protokoll, kommunstyrelsen, 2022-03-09
- Lokal instruktion hot och våld för socialkontor Valthornsvägen, socialförvaltningen Uppsala kommun, 2021-05-24
- Lokal verksamhetsplan för Gottsunda Kulturhus 2022, Bibliotek Uppsala, 2022
- Lokal verksamhetsplan för Gottsundabiblioteket 2022, Bibliotek Uppsala, 2022
- Planprogram för Gottsundaområdet Samrådsredogörelse, kommunstyrelsen, 2019-04
- Program för trygghet, säkerhet och brottsförebyggande arbete, kommunfullmäktige, 2022-08-29
- Program Temadag barn och unga, Uppsala kommun, 2021
- Samarbetsavtal Uppsala kommun Goldcup 30311 AB u.ä.t Gottsunda Centrum 1 AB, 2022
- Samverkansöverenskommelse Uppsala kommun - Polismyndigheten lokalpolisområde Uppsala/Knivsta 2020-2023
- Slutrapport Handlingsplan Gottsunda/Valsätra 2018-2020, kommunstyrelsens arbetsutskott, 2021-06-08
- Temadag i Gottsunda: Delaktighet, Uppsala kommun, 2021
- Temadag i Gottsunda: Jobb och företagande, Uppsala kommun, 2022
- Temadag Gottsunda: Samverkan över gränser, Uppsala kommun, 2022
- Temadag i Gottsunda: Trygghet, Uppsala kommun, 2022
- Trygghetsarbete i Uppsala kommun, kommunledningskontoret, 2022-03-09
- Trygghetsindex 2021 Södra, Uppsalahem AB
- Trygghetskonsekvensanalys av strukturplan för Gottsunda stadsnod, Tryggare Sverige, 2022
- Uppföljning av verksamhetsplan 2022, Uppsalahem AB
- Uppföljning åtagandeplan 2021 - Samverkansöverenskommelse kommun och polis, Uppsala kommun, 2021-10-22
- Utredda oriktiga hyresförhållanden och kriminell användning av lägenhet, Uppsalahem AB
- Åtagandeplan 2022 samverkan kommun och polis, kommunledningskontoret enheten för trygghet, brottsförebyggande och säkerhet, 2021-12-15

Bilaga 2 - Förteckning över källor för extern analys

- Brottsförebyggande Rådet, Nationella Trygghetsundersökningen NTU 2018
- Brottsförebyggande Rådet, Nationella Trygghetsundersökningen NTU 2019
- Brottsförebyggande Rådet, Nationella Trygghetsundersökningen NTU 2020
- Brottsförebyggande Rådet, Nationella Trygghetsundersökningen NTU 2021
- Brottsförebyggande Rådet, Nationella Trygghetsundersökningen NTU 2022
- Brottsförebyggande Rådet, Statistikdatabas över anmälda brott
- Statisticon AB, Uppsala kommun Trygghetsundersökning 2017 Sammanställning av resultat, 2018-10-24
- Statisticon AB, Uppsala kommun Trygghetsundersökning 2020 Sammanställning av resultat, 2021-05-31